ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТИМИЗНИНГ ТАБРИГИ ЯНГИ ЗАФАРЛАРГА РУҲЛАНТИРМОҚДА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 233 (2524). | 27 ноябрь, чоршанба, 1963 йил | Баҳоси 2 тийин.

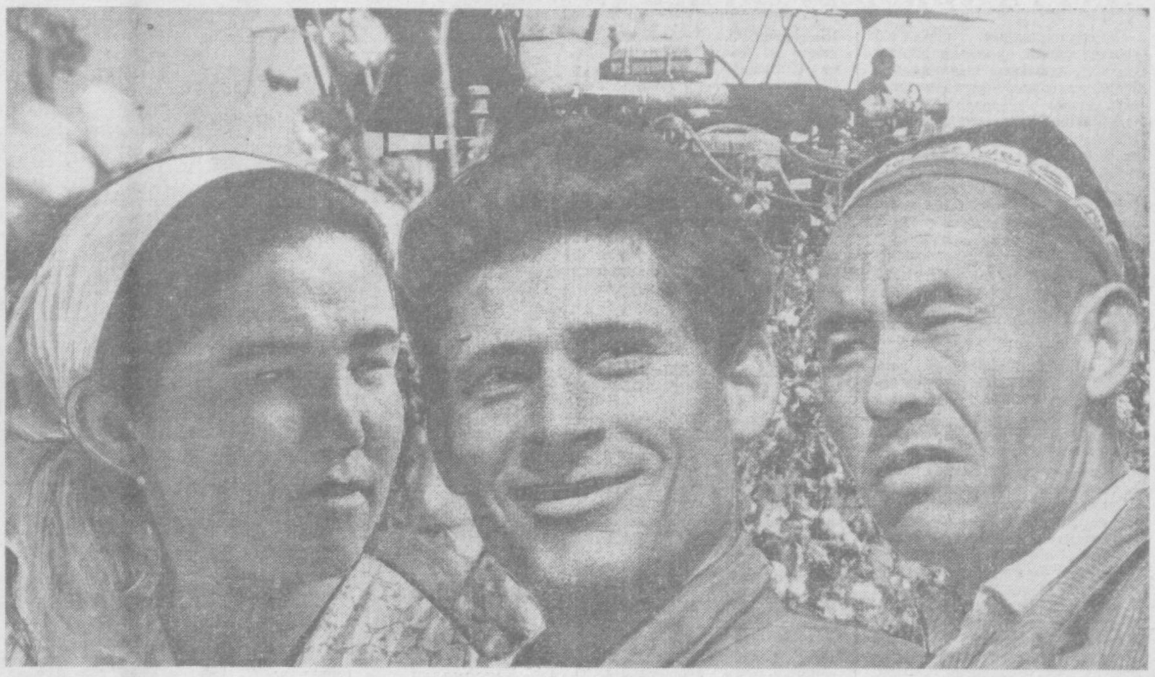

Булар тоғ-тоғ хирмон кўтариб, ваъдасига вафо қилган азамат пахтакорларимиздан: (чапдан ўнгга) Янгийўл бошқармасидаги «Ленинизм» колхозининг механик ҳайдовчиси Озода Маматова, Оққўрғон бошқармасидаги Калинин номли колхознинг механик ҳайдовчиси Евгений Мелентеев. Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Охунбобоев номли колхознинг бригадири Ўлмас Элчибеков.

А. Абалян ва В. Салов фотомонтажи.

ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ

Элимизда улкан тантана, хонадонларимизда шодиёна. Дилларда қувонч, севинч барқ ураяпти. Бу — пахта байрами, республикамиздаги, ёшу-қари — ҳамманинг меҳнат байрами, зафар байрамидир! Ахир қувонмай, фахрланмай бўладими! Она-Ватанимизнинг пахта кони, «оқ олтин» ўлкаси ҳисобланган Ўзбекистон тарихда ҳеч қачон кўрилмаган, Памир тоғидай буюк пахта хирмонлари қадини кўтарди. Мамлакатга 3 миллион 600 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб берилди.

Республикамизнинг бекиёс хазинасига хоразмлик, сурхондарёлик, андижонлик, бухоролик миришкорлар билан бирга пойтахт области — Тошкент пахтакорлари ҳам ўзларининг минг-минглаб тонна зарларини тўкдилар. Улар давлат омборларига 320 минг тоннадан ортиқ пахта топширдилар.

Ўтган куни ана шу ғалабага — халқимизнинг буюк ижодий меҳнати самараларига бағишланиб область қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг митинги бўлиб ўтди. Митинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг область колхозчилари, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари ва барча меҳнаткашларга юборган табрик хатини ғоят баланд руҳ билан кутиб олдилар. Партия ва ҳукуматимиз пахтакорларимиз меҳнатига юксак баҳо бердилар.

Бу юксак ғалаба осонлик билан қўлга киритилмади. Колхоз ва совхозларимизнинг азамат меҳнаткашлари ҳар қандай қийинчиликларни, табиий офатларни, дўл, сел натижасида юз берган оғир оқибатларни мардонавор енгдилар, бутун йил бўйи далаларда жанговар кураш, фидокорона меҳнат бир минут ҳам тинмади. Ҳамманинг фикри-зикри ва эътибори ҳар қандай шароитда ҳам пахтадан мўл ҳосил етиштириш ва олинган социалистик мажбуриятларни шараф билан бажариб, пойтахт областининг пахтачиликдаги шон-шуҳратини қайта тиклашга қаратилди. Йиғим-терим даври ҳақиқий жанг фронтига айланди. Колхозчилар, совхоз ишчилари билан бир қаторда шаҳарларимизнинг минг-мингларча меҳнаткашлари — ишчилар, хизматчилар, студентлар пахтакорларга ёрдамга келдилар. Улар далаларда ажойиб меҳнат намуналарини кўрсатдилар.

Илҳомбахш ва қаҳрамонона меҳнат ўз мевасини берди. 50 дан ортиқ колхоз, 12 совхоз давлат планларини муддатидан олдин бажариб, ҳатто социалистик мажбуриятларни ҳам шараф билан адо этганликлари ҳақида қувончли ғалаба рапортларини бердилар. Машъал Оққўрғон бошқармасининг мард пахтакорлари мислсиз жасорат кўрсатдилар. Улар мавсум бошиданоқ карвон боши бўлиб, маррага ҳаммадан олдин етиб келдилар. Оққўрғонликлар қолоқликка тамомила барҳам бердилар ва «оқ олтин»дан мўл ҳосил етиштириб, давлатга пландан ташқари 10 минг тоннадан ортиқ пахта топширдилар. Улардан сўнг юқоричирчиқликлар ғалабага эришдилар. Ўрта Чирчиқ ва Бўка бошқармаларининг азаматлари ҳам давлат планларини муддатидан олдин бажариб, ғалаба рапорти бердилар. Бугун Калинин бошқармасининг пахтакорлари зафар байроғини маррага тикадилар. Эндиги навбат янгийўллик ва бекободликларга!

Областимиз пахтакорлари бу йил пахтачилик шарафини баланд кўтардилар. Айрим хўжаликлар эришган ғалабалар янада қувончлидир. 1963 йил — пахтачиликда механизация кенг ривож топган, терим машиналарига катта йўл берилган, далаларимиз кўрки бўлган «зангори кема»лар ўз қудрати ва кучини яна бир марта намойиш қилган йил бўлди. 82 минг тоннадан ортиқ пахта машиналарда терилди.

Пахта далаларида ҳосил учун кураш, кизғин иш давом этмоқда. Область пахтакорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга пландан ташқари камида 5 минг тонна «оқ олтин» топшириш мажбуриятини олдилар. Эндиги вазифа — далаларимиздаги ҳосилни — пешона тери, белимиз қуввати, забардаст билаклар кучи билан етиштирилган олтиндан ҳам қиммат, нондек азиз пахтамизнинг бир грамминн ҳам нобуд қилмай тезда йиғиб-териб олиш ва давлат омборларига топшириш, социалистик мажбуриятимизни ҳам шараф билан бажариш ва келгуси йил мўл ҳосилига ҳозирдан пухта замин яратишдан иборатдир.

Қишлоқ хўжалигимизнинг бошқа тармоқларида ҳам қувончли натижалар қўлга киритилди. Ғаллакорлар, сабзавотчилар, лубкорлар, пиллачилар ва бошқа касб эгалари пахтакорларимиз сингари мардонавор ишладилар.

Партия ташкилотлари, ишлаб чиқариш бошқармалари колхозчилар, совхоз ишчилари ва қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларини, коммунистлар ва комсомолларни жанговар ишларга — қишлоқ хўжалигимизнинг янги муваффақиятларига, совет пахтачилигини янада ривожлантириш учун курашга сафарбар этишда жуда катта сиёсий-тарбиявий ва ташкилий ишлар олиб бордилар. Эндиликда улар қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкамлаб қолиш ва етти йилликнинг янги марраларини эгаллашда ҳам меҳнаткашлар оммасига бошчилик қилишлари, уларни буюк яратувчилик ишлари ва янги ижодий ишларга руҳлантиришлари керак.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг областимиз колхозчилари, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари ва барча меҳнаткашларига табрик телеграммасида бундай дейилади:

«КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТИНИНГ КОЛХОЗЧИЛАРИ, СОВХОЗ ИШЧИЛАРИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ МУТАХАССИСЛАРИНИ, ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАЛАРИНИНГ ХОДИМЛАРИНИ, ПАРТИЯ, СОВЕТ, КОМСОМОЛ ВА КАСАБА СОЮЗ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ХОДИМЛАРИНИ, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИНИ КАТТА МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ БИЛАН ТАБРИКЛАЙДИЛАР ВА ИШОНАДИЛАРКИ, ОБЛАСТЬ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МЕҲНАТКАШЛАРИ ДАВЛАТГА ПЛАНДАН ТАШҚАРИ КАМИДА 5 МИНГ ТОННА ПАХТА СОТИШ ЮЗАСИДАН ОЛГАН МАЖБУРИЯТЛАРИНИ БАЖАРАДИЛАР ВА ПАХТА, ДОН, САБЗАВОТ, ГЎШТ, СУТ ВА БОШҚА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШНИ ЯНАДА КЎПАЙТИРИШГА ЭРИШАДИЛАР».

Партия ва ҳукуматимизнинг ана шу юксак табриги қишлоқ меҳнаткашларини янги зафарларга чорламоқда. Колхозчилар, совхоз ишчилари, далаларимизнинг азамат меҳнаткашларини коммунистик қурилиш йўлида янги марраларни эгаллашга ундамоқда, руҳлантирмоқда.

Юқоридаги суратда Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги Калинин номли колхознинг биринчи бригада бошлиғи Абдурасул Исмоилов, пастдаги суратда Янгийўл бошқармасидаги Ленин номли колхоз бригадири Анорқул Йўлдошев ўртоқлар.

А. Абалян фотоси.

БЎКА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ

ўртоқ И. ЮНУСОВга

ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИ

ўртоқ Т. РАЖАБОВга

РАЙОН ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

ўртоқ Р. ҚОДИРОВга

Бўка районининг колхозчилари, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассислари, ишлаб чиқариш бошқармаси ва «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг ходимлари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари партия XXII съездининг пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ҳақидаги тарихий қарорларини амалга ошира бориб, мўл ҳосил етиштирдилар, КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага қўшилиб, давлатга пахта сотиш йиллик планини муддатидан илгари — 24 ноябрда бажардилар.

Тайёрлов пунктларига 61.100 тонна пахта топширилди. Пахтанинг 90 процентдан кўпроғи биринчи сортларга қабул қилинди. Давлатга бутун ўтган йилдагига нисбатан 13.500 тонна кўп пахта сотилди. Ҳосилдорлик бир йил мобайнида гектар бошига 4,5 центнер оширилди. Пахтакорлар давлатга қўшимча равишда яна 2.000 тонна пахта сотиш мажбуриятини олдилар.

«Бўка» совхозининг коллективи ҳар гектар ердан 22,4 центнердан «оқ олтин» кўтариб, ҳосилдорликни бир йил мобайнида гектар бошига 9 центнерга оширди. Эришилган ғалабага Ҳамза Ҳакимзода номли, Свердлов номли, Ильич номли, «Партия XX съезди», «Гулистон», «Коммунизм» ва Жамбул номли колхозлар муносиб ҳисса қўшдилар.

Ҳосил йиғим-теримида механик-ҳайдовчилар Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Саодат Гулаҳмедова, Тимирязев номли колхоздан Мария Ковалева, «Октябрь 40 йиллиги» колхозидан Отахўжа Комилов ва бошқа ўртоқлар 100—120 тоннадан пахта териб бердилар.

Бошқарма хўжаликлари давлатга дон, сабзавот, пилла ва полиз экинлари маҳсулоти сотиш планларини анча ошириб адо этдилар.

Пахта йиғим-теримида ишлаган Тошкент шаҳрининг студентлари планнинг муддатидан илгари бажарилишида пахтакорларга катта ёрдам бердилар.

Бу муваффақиятларга колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари фидокорона меҳнат қилганликлари, ишлаб чиқариш бошқармаси, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари кенг миқёсда ташкилотчилик ишлари олиб борганликлари натижасида эришилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Бўка районининг колхозчиларини, совхоз ишчиларини, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассислари, ишлаб чиқариш бошқармаси ва «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг ходимлари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларини, барча меҳнаткашларини, шунингдек йиғим-теримда ишлаган Тошкент шаҳрининг студентларини катта меҳнат ғалабаси билан қизғин табриклайдилар ва қатъий ишонч билдирадиларки, район меҳнаткашлари ўтган йилдагига қараганда анча кўп майдонда етиштирилган барча ҳосилни йиғиб-териб топширадилар, давлатга чорвачилик маҳсулотлари сотиш планларини адо этадилар, кузги шудгорлашни ўз вақтида ўтказадилар чорва моллари қишловини ўтказишга яхши тайёргарлик кўрадилар ва бундан буён қишлоқ хўжалигининг барча соҳаларини ривожлантиришда янги, янада катта муваффақиятларга эришадилар.

УЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

УРТА ЧИРЧИҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ

ўртоқ Т. ОРТИҚХЎЖАЕВга

ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИ

ўртоқ О. БЕРДИЕВга

РАЙОН ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

ўртоқ С. ВОҲИДОВга

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети қониқиш билан қайд қиладиларки, Ўрта Чирчиқ районининг колхозчилари, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассислари, ишлаб чиқариш бошқармаси ва «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг ходимлари, партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан катта ишлар қилиб, пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажардилар.

Давлатга 50.000 тонна пахта сотилди. Топширилган пахтанинг 88 проценти биринчи сортларга қабул қилинди.

«Полярная звезда», Охунбобоев номли, «Ленин йўли» ва «Северний маяк» колхозлари ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар гектар ердан 25—30,5 центнердан ҳосил териб олдилар.

Ишлаб чиқариш бошқармасининг хўжаликлари давлатга дон, гўшт, пилла, сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти сотиш планларини ҳам анча ошириб адо этдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Ўрта Чирчиқ районининг колхозчиларини, совхоз ишчиларини, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларини, ишлаб чиқариш бошқармаси ва «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг ходимларини, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларини, барча меҳнаткашларини катта меҳнат ғалабаси билан қизғин табриклайдилар ва қатъий ишонч билдирадиларки, улар етиштирилган барча пахта ҳосилини йиғиб-териб оладилар ҳамда давлатга топширадилар, давлатга сут сотиш планини адо этадилар, келгуси йил ҳосили учун ерларни ўз вақтида тайёрлаб қўядилар, чорва моллари қишловини ўтказишга яхши тайёргарлик кўрадилар ва бундан буён пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда янги, янада катта муваффақиятларга эришадилар.

УЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

АЛМАШИНАДИГАН САҲИФАЛАР

«Тошкент ҳақиқати» газетаси алмашиниб турадиган махсус саҳифаларининг навбатдаги сони чиқди. Бугунги чоршанба сонининг иккинчи бети икки нусхада босилди.

САНОАТ ХОДИМЛАРИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН САҲИФАДА: «Меҳнат зафарларимиз — пленумга арму-ғон» умумий сарлавҳаси остида Т. Мирходиев, Ж. Носировларнинг Тошкент ГРЭСи қурилишидан ёзган «Катта синов бўсағасида», ТАСС мухбири Е. Ефимовнинг «Ихтисослаштириш — ютуқлар калити», Тошкент уйсозларининг муваффақияти ҳақидаги мақолалар ва бошқа хат-хабарни ўқийсиз.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН САҲИФАДА: «Эндиги вазифа — зиммага олинган янги социалистик мажбуриятни бажариш, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин тайёрлашдан иборат» умумий сарлавҳа остида берилган саҳифа материалида Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ленин йўли» колхозининг раиси Э. Усмоновнинг «Қунт ва ихлос», «Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлар генетикаси ва физиологияси институтининг лабораторияси мудири Ш. Иброҳимовнинг «Сара уруғ — ҳосил бўлиқ» материалини ва қишлоқ хўжалигига доир бошқа хат-хабарларни ўқийсиз.

ИЛҒОРЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети ноябрнинг иккинчи ўн кунлигида область хўжаликларида шудгорлашнинг бориши натижаларини кўриб чиқди ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Кўчма Қизил Байроғини **Тошкент области** (қишлоқ область партия комитетининг секретари **Абдураззоқов**, қишлоқ область ижроия комитетининг раиси **Шайхов**, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш область бошқармасининг бошлиғи **Ли**, «Узсельхозтехника» область бирлашмаси раиси **Наджафов** ўртоқлар) га берилди. Областда ноябрнинг иккинчи ўн кунлигида планга нисбатан 5,4 процент майдон шудгор қилинган.

Кўчма Қизил байроқ **Андижон области** (қишлоқ область партия комитетининг секретари **Ҳайдаров**, қишлоқ область ижроия комитетининг раиси **Абдураҳимов**, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш область бошқармасининг бошлиғи вазифасини бажарувчи **Стебловский** «Узсельхозтехника» область бирлашмаси раиси **Лапшин** ўртоқларга берилди. Бу областда ноябрнинг иккинчи ўн кунлигида планга нисбатан 3,6 процент майдон шудгор қилинган.

УЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўзбекистон ССР Олий Советини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўзбекистон ССР олтинчи чақириқ Олий Советининг иккинчи сессияси 1963 йил 27 декабрда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети иккинчи сессиясининг муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилсин:

1. Ўзбекистон ССР Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1964 йилги Давлат плани тўғрисида.
2. Ўзбекистон ССРнинг 1964 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва Ўзбекистон ССРнинг 1962 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақида.
3. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ

1963 йил 26 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Тошкент областининг колхозчилари, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассисларини, ишлаб чиқариш бошқармаларининг ходимларини, партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг ходимларини, барча меҳнаткашларини катта меҳнат ғалабаси билан табриклайдилар ва ишонадиларки, область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари давлатга пландан ташқари камида 5 минг тонна пахта сотиш юзасидан олган мажбуриятларини бажарадилар ва пахта, дон, сабзавот, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришга эришадилар.

(КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг табригидан).

ОБЛАСТИМИЗДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ

26 НОЯБРГАЧА

Бошқармалар	Кунлик ўсиш	Мавсум бошидан
Оққўрғон	—	118,66
Юқори Чирчиқ	0,14	106,74
Бўка	0,16	100,21
Ўрта Чирчиқ	0,19	100,00
Калинин	1,27	99,0
Янгийўл	0,08	93,76
Бекобод	0,10	87,88
область бўйича	0,17	100,45

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИМИЗ — ПЛЕНУМГА АРМУҒОН

КАТТА СИНОВ БЎСАҒАСИДА

Узоқ-узоқлардан одимлаб келган юқори вольтли электр узатиш линияси станциянинг баҳайбат трансформатори тепасига келиб тўхтаган. Мустаҳкам бетон пойдеворга ўрнатилган трансформатор ва ҳавода тебраниб турган симларнинг учлари ораси икки метрча келади. Электромонтажчилар ГРЭСнинг дастлабки қувватини қабул қилиш учун барча тайёргарликларни кўриб қўйишди. Ҳалиги симлар трансформаторга уланса бас, Ўрта Осиёдаги энг йирик нур манбаи мамлакатга дастлабки маҳсулоти — 150 минг киловатт-соат электр берабошлайди.

Ана шундай тантанали дамлар узоқ эмас. Коллектив ҳозир катта ғалаба бўсағасида турибди. Қурувчилар биринчи блокни 5 декабрь куни ишга туширишга сўз беришган.

Қувончлиси, энг муҳим ишлар бажариб бўлинди. ГРЭС каналида мавжланиб оқаётган зилол сув бош корпус тагига сингаяпти. Насослар бу сувни юқорига, қозонхонага чиқариб бермоқда. Қозонхона ҳам тайёр. Ленинград, Харьков ва Таганрог заводларидан келтирилган қудратли буғ қозонлари, турбина, генератор ўрнатиб бўлинди. Соатига 500 тонна буғ етказиб берадиган қозонхонани ҳаракатга келтирадиган Бухоро табиий гази ҳам етиб келди. Машъал ёқилди! Бош корпуснинг ёнгинасида газ тутунларини чиқариб юборадиган баландлиги 120 метрли труба мағрур қад кўтариб турибди.

Ҳа, бинокор ва монтажчилар электростанциянинг биринчи агрегатини фойдаланишга топшириш учун талайгина иш қилдилар. Шу кеча-кундузда станция қурилишида меҳнат янада авжида. Ватанга электр қуввати керак! Ҳамма шу ўй, шу кўй билан ишлаяпти. Агрегатларни сифатли монтаж қилишда фидокорлик кўрсатаётган Л. Свинтицкий, А. Крючков ўртоқлар раҳбарлигидаги бригадалар, турбогенераторни монтаж қилишда маҳорат ва жасорат кўрсатиб ишлаган ўртоқ А. Козловский бошлиқ бригада аъзоларининг номини фахр билан тилга олса арзийди. Бу ерда пайвандчилар Д. Жоналиев, С. Тўйчибоев, бетончи А. Аъзамов, бульдозерчи А. Эрмакбоев сингари нур булоғининг кўзини очишда жонбозлик кўрсатаётган фидокор кишилар оз эмас.

Ютуқларни санайверган билан тугамайди. Ҳар тўкисда бир айб дейдилар. Қурилишдаги нуқсонларни айтмасдан ўтолмаймиз. График бўйича станцияни 5 декабрда ишга тушириш қатъий қилиб қўйилган экан, бош пудратчи ҳам, ёрдамчи пудратчи ташкилотлар ҳам аравани баравар тортишлари керак. Бирон участкада иш орқага қараб кетдими, ваъда қуруқ бўлиб қолиши ҳеч гап эмас.

«Узтранспецстрой»га қарашли 980-УНР (бошлиғи ўртоқ Воловой) коллективи бажараётган ишнинг на суръати, на сифати кишини хурсанд қилади. Бошқарма бинокорлари водопровод ва канализация ўтказиш, асфальт ётқизиш сингари ишларни орқага судрамоқдалар. Улар бошлаган иш ҳамиша чала қолади. Коллективда уюшқоқлик сезилмайди.

«Узсантехгазмонтаж» трестига қарашли 532-УНРнинг (бошлиғи ўртоқ Пекерев) иши ҳақида ҳам шу сўзларни айтиш мумкин. Бу бошқарма раҳбарлари қачон графикни бажарганликларини эслайолмасалар керак. Айниқса ҳозир биноларни иситиш бўйича бажариладиган ишлар кечиктирилиб юборилаяпти. Қилинган иш сифати талабга жавоб бермайди. Кўп ҳолларда техник шартлар бузилмоқда.

Электростанция қурувчилари учун энг масъулиятли давр бошланди. Уларнинг ишига якун ясаладиган, кўпминг кишилик коллектив меҳнатига баҳо бериладиган имтиҳон куни яқин. Қолган давр ичида барча машина ва механизмлар созланиши, улар қайта-қайта диққат билан текширилиб кўрилиши керак.

Тошкент ГРЭСининг биринчи блокини белгиланган кун ишга тушириш — қурилишда тер тўкаётган ҳар бир бинокор ва монтажчининг Ватан олдидаги муқаддас бурчидир.

Т. МИРҲОДИЕВ,
Ж. НОСИРОВ.

Тошкент ГРЭСи қурилишида

Юқоридаги суратда: (чапдан) электр станция қурилишида айниқса кўп меҳнати синган слесарь Абдусамат Сирожов ва пайвандчи Жўра Валиев. Пастдаги суратда: Нур манбаининг қудратли турбиналари монтажининг сифатли тугаллашда муносиб ҳисса қўшган пешқадам монтажчи Турсунбой Нурхўжаев.

В. Салов, В. Сироткин ва И. Глауберзон фотолари.

ИНСОН ҚАДРИ

Завод касаба союз комитетининг раиси Борис Константинович Кузаев шкафдан олган қалин дафтарни стол устига қўяр экан:

— Бу ердаги фамилияларнинг барчасини санаб улгураолмайсан, киши, — деди. — Улар ўтган йилдагидан деярлик тўрт марта кўп.

— Яқинда қуюв цехи ишчилари Г. Валиева билан Л. Хичовалар Москвага туристик путёвка тўғрилаб беришимизни илтимос қилишди, — ҳикоя қилабошлади у. — Ишни қойил қилишади, азаматлар. Смена нормаларини ошириб бажармаган кунлари йўқ, уларнинг. Шундай илғорларга иккитадан путёвка берсанг ҳам оздек. Куни кеча хурсанд бўлиб қайтишди. Сафарлари жуда ҳам мазмунли ўтибди. Мана энди янги куч ва ғайрат билан меҳнат қилишмоқда.

— Бепул йўлланмалар билан дам олаётганларни айтмайсизми, — суҳбатимизга қўшилди завод касаба союз комитетининг аъзоси Галина Куликова. — Ишлаб чиқаришда бракка йўл қўймайдиган илғор ишчиларимиз бепул ҳордиқ чиқаришсин деб комитет ўз фондидан маълум миқдорда маблағ ажратган. Бу ҳам рағбатлантиришнинг бир йўли-да.

Ўтган ойлар ичида меҳнат отпускаларини бепул путёвкалар билан ўтказган ишчи-хизматчилар ҳозир корхонада оз эмас. Қуюв цехи ишчиси Шелепова Қирғизистоннинг «8-март» санаторийсида бепул дам олиб келди. Подмаркова эса 120 сўмлик путёвка билан «Чотқол» санаторийсида даволанди. Ҳозир руҳи тетик, иш унуми баракали уларнинг.

Мастер Анпилогова, слесарь Кузнецова, дурадгор Васильский, тракторчи Бочарев ўртоқлар ҳам бепул путёвкалар билан мамлакатимизнинг турли ерларидаги курортларда, дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариб қайтишди.

Завод касаба союз комитети ишчиларнинг фарзандлари учун ҳам тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқда. Республикамизнинг энг хушманзара жойи — Хумсонда завод пионерлар лагери ташкил этилган. Ўқувчилар ҳар йилги каникулларини шу соя-салқин ерларда ўтказишади. Табиат ошиқлари учун ҳам йўл очиқ. Уларга «Ёш ўлкашунос» туристик путёвкалари тахт.

Ишчига меҳрибонлик, унинг соғлиги учун қайғуриш корхона ютуқларига барака киритмоқда, коллектив ғайратига ғайрат қўшмоқда. Шунинг учун ҳам Тошкент экскаватор ремонти заводида ўтган 10 ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш плани 105 процент адо этилди.

Завод касаба союз комитети ҳар бир ишчининг соғлиги, оилавий аҳволи тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилиб келмоқда. Корхонада ҳар бир кишининг ўз ўрни, ўз ҳурмати, қадри бор.

Н. ЖАСУРОВ.

ЮКСАЛИШДА

«Куйлюксельмаш» заводи коллективи бу йил 1 миллион 700 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга бел боғлаган. Коллектив сўз бердими, албатта унинг устидан чиқади.

Корхона меҳнатсеварлари 10 ойлик планни муддатидан олдин 108 процент қилиб адо этдилар. Айниқса, мотор цехи азаматлари бу ютуққа ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Улар йиллик топшириқни ўн ойдаёқ бажариб қўйиб, планга қўшимча равишда 200 та моторни ремонт қилдилар. Моторчиларнинг ҳиммати баланд: йил охиригача яна 100 та мотор ремонт қилишга бел боғлашган.

Бу йил корхонада ишдан чиққан деталларни қайта тикловчи янги цех ишга туширилди. Бу ерда «ДТ-54» двигателининг поршень бармоқлари, шатунлари, плунжирлари қайта ишланиб, йилига 100 минг сўмга яқин маблағ тежаб қолинаяпти.

Корхонада тиниб-тинчимас рационализатор ва ихтирочилар доимо изланишда. Жонкуярлардан ҳозиргача юзлаб қимматли таклифлар тушди. Уларнинг 50 тасини ишлаб чиқаришга жорий этилиши натижасида 30 минг сўмдан ортиқ маблағ иқтисод қилинди.

Заводнинг истиқболи порлоқ. Шу кунларда моторни яхлитлигича ювувчи машина монтаж қилинмоқда. Бу ремонт сифатини яхшилайди, меҳнат унумдорлигини оширади.

Келаси йилдан бошлаб, корхонада 40 тонналик 1200 та гидравлик пресс ишлаб чиқарилади. Бу Ўрта Осиё корхоналарида биринчи марта ўзлаштирилаяпти.

Р. УБАЙДУЛЛАЕВ.

КОММУНИСТЛАР ҲАР СОҲАДА АВАНГАРД

«Средазуголь» комбинати юк ортиш-транспорт бошқармаси партия комитети КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми кўрсатмалари асосида ўз ишини қайта қуриб кишиларга эътиборни бир мунча кучайтирди. Натижаси ҳозирдаёқ кўзга яққол ташланиб турибди.

Старший машинист Жевдак Валетов бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси корхонада энг пешқадам бригадалардан биридир. Бу коллективда ҳарбир ишга партиявий муносабатда бўлинаётганлиги меҳнатда юксак унумдорликни таъминлаяпти.

Смена бошланаётган пайтда ўртоқ Валетов бригаданинг ҳарбир аъзосига аниқ топшириқ беради, локомотивнинг тўхтовсиз ишлашини таъминлаш учун нималар қилиш кераклигини яна бир бор уқтиради. Коммунист Валетов ўз бригадасида агитатор ҳамдир. У суҳбат пайтида темир йўл транспорти новаторларининг сўнгги ютуқлари тўғрисида матбуотда эълон қилинган материаллардан кенг фойдаланади, энг илғор машинистларнинг иш тажрибаларини, илғор усулларни ёйишга ҳаракат қилади. Унинг бригадаси ҳар ойда 140—150 процент кўрсаткичга эришаётганлиги ҳам бежиз эмас.

Машинист — инструктор Константин Мороз коммунист деган номга муносиб ишламоқда. У ишда шахсан ўрнак кўрсатибгина қолмасдан, бошқаларни ҳам шундай бўлишга ўргатади. Ўртоқ Мороз — моҳир агитатор.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Колесников, Саклаков, Алиев ўртоқлар раҳбарлигидаги коммунистик меҳнат бригадаларида омма билан ишлаш дуруст йўлга қўйилганлиги туфайли юк ташиш топшириғи муттасил ортиғи билан адо этилмоқда. Йўл мастери, шаҳар Советининг депутати Нурқувватов, тиниб-тинчимас рационализатор Паршуткин ва бошқа кўплаб коммунистлар ҳар соҳада авангард бўлмоқдалар. Бир сўз билан айтганда коммунистлар ҳар ишда бош-қош.

Рўй-рост айтиш керакки, ҳали бошқармада ўзига билдирилган ишончни оқлай олмаётган, баъзан коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси талабларини бажармаётган коммунистлар ҳам йўқ эмас. Шу сабабли бошқарма партия ташкилоти бундай кишиларга эътиборни кучайтириб, уларнинг камчиликларини тузатаяпти.

Партия комитетига паровоз машинисти Диваков сўнгги кунларда ичкиликка хруж қилиб, оиласида ўзини ножўя тутаётганлиги тўғрисида сигнал тушди. Комитет бу шикоятни обдон синчиклаб текшириб кўргач, коммунист Диваковнинг хулқи ҳақидаги масалани партия йиғилиши муҳокамасига қўйди. Диваков қаттиқ танқид қилинди. Ўртоқлари унинг нотўғри ҳатти-ҳаракатини кескин қораладилар. Диваков тўғри йўлга ўтди. Ҳозир у меҳнатда ва турмушда ўрнак кўрсатмоқда.

Коллектив ўртасида тарбиявий ишларнинг яхшиланиб бораётганлиги бошқарма транспортчилари олдида турган вазифаларни муваффақиятли адо этишга ёрдам бермоқда.

Н. КОБЗЕВ.
И. АҲМЕДОВ.

ИОНИТЛАР ОЛТИННИ УШЛАЙДИ

Ватанимиздаги жуда кўплаб ТЭЦлар, пароход, паровоз, завод ва бошқа ерлардаги буғ қозонлари сувда эриган майда заррачалар — тузларнинг йиғилишидан шу пайтгача катта зарар кўриб келар эди. Мана энди бу қийинчиликни йўқотиш мумкин бўлди. Бу ерда ҳам полимерлар — ион алмаштирувчи смолалар (ионитлар) ёрдамга келди. Ионитлар ёрдамида буғ қозонларида пайдо бўлувчи қуйқа тезгина йўқотилади.

Ион алмаштирувчи смолалар фақат қуйқаларни йўқотишдагини эмас, балки қимматбаҳо металлар бўлган олтин, пластина, кумуш, мис, қалай темир, рух ва бошқаларни ушлашда ҳам катта аҳамиятга эгадир. Ионитлар саноатда катта ўрин олмоқда.

Тошкентдаги экспериментал заводи механика цехининг токарлари М. Мирраҳимов ва В. Богомолов ўртоқлар етти йилликнинг бешинчи йили учун белгиланган ўз нормаларини бажариб қўйдилар. Пешқадам ишчилар шу кунларда келаси йилнинг февраль ойи ҳисобига меҳнат қилишмоқда. Суратда: етти йиллик илғорлари М. Мирраҳимов ва В. Богомолов ўртоқлар. А. Тўраев фотоси.

ИХТИСОСЛАШТИРИШ — ЮТУҚЛАР КАЛИТИ

ЗАВОДЛАРНИНГ ЯНГИ НОМИ ▲ 16 ЗАВОД ИХТИСОСЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА ▲ БИР КОРХОНА УЧТАСИНИНГ ИШИНИ ҚИЛАДИ ▲ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИККИ ЙИЛДА 70 ПРОЦЕНТ, МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИ ЕТТИ ЙИЛЛИК ОХИРИГАЧА 27 ПРОЦЕНТ ОРТАДИ.

Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши Душанбадаги Оржоникидзе номли металлни қайта ишлаш заводига янги ном берди: у «Арматура заводи» деб атала бошланди. Бу, корхона номини шунчаки ўзгартириш эмас, албатта. Балки илгари ўнларча турда маҳсулот тайёрлаб келган корхона эндиликда фақат сув ва нефтни тўсишда ишлатиладиган арматуралар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилаётир. Иқтисодий районда бу хил маҳсулотга эҳтиёж ғоят катта. Шу сабабли уларни ишлаб чиқариш етти йиллик охирига қадар бир ярим марта кўпаяди.

Бундай ҳисоблар машинасозлик саноати бош бошқармасининг ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш биринчи планида кўзда тутилган 16 завод бўйича тузиб чиқилди.

Биз ишни бир турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни марказлаштиришдан бошладик, деди бошқарма бошлиғи М. Цвифель ТАСС мухбири билан суҳбатда. Газ аппаратлари, металл идишлар, қирқувчи асбоблар, арматура сингари буюмлар бир вақтнинг ўзида Ўрта Осиё республикаларидаги бир неча корхоналарда тайёрланар эди. Майда ишлаб чиқариш кўплаб маблағ ва меҳнат сарф-харажатларининг исрофланишига олиб келар, тайёрланган маҳсулот оз бўлиб, ҳатто маҳаллий эҳтиёжларни ҳам тўла қондиролмас эди. Эндиликда ҳар бир корхона маълум турдаги маҳсулот ишлаб чиқаришга мослашади. Шу билан бирга иқтисодий райондаги тўрттала республиканинг эҳтиёжларини қондирадиган бўлади ва мамлакатнинг бошқа районларига ҳам кўп миқдорда маҳсулот берабошлайди.

— Демак, ҳар бир ихтисослаштирилган завод ўз зиммасига бошқа ўхшаш корхоналарнинг ҳам программасини олар экан-да?

— Ҳа, шундай бўлади, — тасдиқлади Марк Григорьевич. — бироқ буни эски планларнинг арифметик йиғиндиси деб ҳисоблаш ярамайди. Ишлаб чиқаришни марказлаштириш уни ташкил этишда сифат ўзгаришларига олиб келади. Мисол учун газ баллонлари ишлаб чиқаришни олиб кўрайлик. Учта завод — «Таджиктекстильмаш», «Ашнефтемаш» Қўқон шаҳридаги «Большевик» заводлари бу йил 106 минг дона газ баллонлари тайёрлаб беришлари керак. Бироқ ана шу хил маҳсулотни ишлаб чиқаришга ихтисослашаётган «Большевик» заводининг бир ўзи келаси йили 120 минг баллон етказиб беради. Бу ҳали ишнинг бошланиши холос.

— Ишлаб чиқариш суръати нималар ҳисобига ўсади?

— Ишлаб чиқаришни марказлаштириш, бир хил маҳсулотни кўплаб тайёрлаш техникани иқтисодий фойда билан такомиллаштиришга имкон беради. — деди М. Цвифель.

Бу нарса «Ташгазоаппарат» заводи мисолида қуйидагича бўлади.

Заводнинг тор цехларида ҳозир газ плиталари ва бороналарнинг тишлари сингари турли хил маҳсулот тайёрланаяпти. Бунинг устига униси ҳам, буниси ҳам кўп қўл меҳнати сарфлаб, ишлаб чиқарилмоқда. Маҳсулотнинг заготовка қилишдан тортиб тайёр бўлгунга қадар босиб ўтадиган йўли бир-бири билан аралашиб, бири-бирига халақит бермоқда.

Бу завод бир хил маҳсулот — газ колонкалари ишлаб чиқаришга мослаштирилмоқдаки, бугун унинг эрганги куни аниқ кўриниб турибди. Планлаштирувчи ходимлар корхонада газ колонкалари ишлаб чиқаришни бу йилги 8 минг ўрнига 1964 йилда 30 минг ва 1965 йилда 40 мингтага етказиш мумкинлигини олдиндан ҳисоблаб бердилар.

Ҳа, газ колонкалари беш марта кўпаяди! Шундай экан, ҳозирги ярим кустар участкалар ўрнини йирик цехлар эгаллаши керак. Бу цехларга ўрнатиш учун агрегат станоклар, босим остида қуядиган асбоб-ускуналар, конвейерлар заказ қилинди.

Колонкалар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ишлаб чиқариши камайтирилган бошқа хил маҳсулотлар ўрнини босаоладими? Фойдаси билан. Ишлаб чиқариш ҳажми икки йил ичида деярлик учдан бир қисмга ортади.

...Яна бошқарма бошлиғининг хонасида суҳбатлашиб ўтирибмиз. М. Г. Цвифелнинг айтишича, ихтисослаштириш планига киритилган маҳсулотларни ишлаб чиқариш икки йил ичида 70 процент ортади. Бу машинасозлик саноати бош бошқармаси корхоналаридаги ишлаб чиқаришнинг ўртача ўсиш суръатидан уч баравар кўпдир. Ана шу буюмлар тайёрлаш бўйича меҳнат унумдорлиги етти йиллик охирига бориб 27 процент ортади.

— Ихтисослаштириш учун қандай маблағлар керак?

— Маблағлар миқдори характерли эмас, — деди Марк Григорьевич. — Муҳими: улар ўзини қачон қоплай олишидадир. Янгичасига биринчи йил ишлашдаёқ барча чиқимлар давлатга қайтариб берилади.

— Ундан кейин...

— Ундан кейин биз мураккаб технология принципи бўйича ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришнинг навбатдаги босқичини амалга оширишга киришамиз. Айрим-айрим корхоналар иқтисодий райондаги барча корхоналарни тўла таъминлаб туриш учун қуйилма, тобланган металл инструмент унификациялашган деталлар ишлаб чиқаришни ривожлантириб борадилар.

Қисқасини айтганда бу иш ҳозирданоқ бошлаб юборилди. Экскаватор заводида қирқувчи асбоблар ишлаб чиқарадиган цех ташкил этилди. Бу цех ҳозир йилига 600 минг дона асбоб чиқариш қувватига эга. 1965 йилга бориб миллион дона соз ва арзон қирқувчи асбоб ишлаб чиқаради. Фақат шулар эвазига иқтисодий райондаги заводлар 180 минг сўмни тежаб қоладилар. Бу иш машинасозлик бўйича давлат конструкторлик-технология бюроси ҳамда заводларнинг ўз кучи билан бажарилаяпти. Улар икки йил ичида 12 та ихтисослашган поток цех, 11 та комплекс механизациялашган участка яратишлари керак.

Биз ихтисослаштириш бошлаб юборилган буюмларнинг чекланган доираси ҳақида эслатиб ўтдик. Бироқ планлар барча маҳсулотга тааллуқлидир.

Ишлаб чиқаришнинг ўсиши, меҳнат унумдорлигининг ошиш суръати бўйича машинасозлар иқтисодий район саноатида етакчи ўринлардан бирини эгаллайдилар. Индустриянинг янада юксалиш йўлини белгилаб берган КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашнинг дастлабки якунларидан бири ана шундай.

Е. ЕФИМОВ,
ТАСС мухбири.

УЙСОЗЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Ўзбекистон пойтахтининг кўпгина районларидаги янги қурилишларда чиройли ва қулай кўп қаватли уйларнинг кварталлари эртаклардагидек тез қад кўтармоқда. Йирик панеллардан йиғилган бу уйларни Тошкент уйсозлик комбинати қурмоқда.

Уйсозлар катта меҳнат муваффақиятига эришдилар. Комбинат коллективи пудратчи ташкилотлар билан биргаликда уй-жойлар қуриш йиллик планини муддатидан олдин бажарганликлари ва бу уйларни фойдаланишга топширганликлари ҳақида рапорт бердилар. 97.300 квадрат метрдан кўпроқ уй-жой қурилди ва фойдаланишга топширилди, ҳар бир ишчининг планда белгиланган иш унуми анча оширилди, қурилиш учун темирбетон деталлар тайёрлаш топшириғи ошириб адо этилди. Қурилиш-монтаж ишларининг таннархи планда белгиланганидан камроқ бўлди.

Уйсозлик комбинати реконструкция қилинганлиги ва такомиллаштирилганлиги натижасида унинг қуввати бу йил 92 минг квадрат метр уй-жой қуришдан 146 минг квадрат метр уй-жой қуришгача етказилди.

Комбинат ва пудратчи ташкилотларнинг коллективлари йил охиригача тошкентликларга планга қўшимча равишда яна камида беш юз шинам квартира қуришга сўз бердилар. (УзТАГ).

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Коммунистик меҳнат корхонаси номини олиш учун курашаётган Олмалиқ ТЭЦи коллективи йиллик электр қуввати ишлаб чиқариш планини бажарди. Корхона меҳнатсеварлари ўтган давр ичида 1 миллион 445 минг киловатт-соат қувват ва 3250 тоннадан ортиқ ёнилғини тежаб қолишди. Яна 3 та буғ қозони арзон Бухоро гази билан ишлашга ўтказилди.

Коллектив йил охиригача планга қўшимча равишда 15 миллион киловатт-соат қувват ишлаб чиқаришга аҳд қилган. Шу кунларда барча участкаларда меҳнат авжида. Буғ қозони машинисти А. Осеев, турбина цехи машинисти Я. Посеров, электроцех ходими А. Музин ўртоқлар кунлик топшириқларни аъло даражада бажариб, коллектив ҳурматини қозонишаяпти.

А. АЪЗАМОВ.

Саноат САҲИФАСИ

АДАБИЁТ САҲИФАСИ

Ҳамид ҒУЛОМ

СОЛДАТ ХАТИ

У тезучар ракета эмас,
У—солдатнинг соғинган қалби,

Кўкракдаги қайноқ бир нафас,
Нафас каби бир текис зарби.

Эрта баҳор гулдирагидай
Бир лаҳзалик ваҳима эмас,

Паровознинг ғилдирагидай
Ўтхонадан олади нафас.

Солдат хати,
солдатлар хати,

Уни чақноқ кўзлар ёзади.
Қараш каби —
солдатлар хати,
Сокин-сокин йўллар босади.

Унинг йўли вазмин қўшиқдай
Жуда узун,
бу сизга аён,
Аён, аммо телба ошиқдай

Югурасиз почталар томон.
У келмайди,
у ҳали йўлда,
Қўнадиган бекатлари бор.

Қанча олов ёнмасин дилда,
Унга қанча бўлманг интизор.

У шошмайди.
у — солдат хати,

У — солдатнинг буюк тоқати,
Унинг сизга пок муҳаббати,

Ватанига чин садоқати:
Хуллас калом,
Солдатнинг хати,
Унинг ажиб кутиш санъати.

Хат келади.
Ҳа, хат келажак.

Бу имтиҳон.
Бу энг катта дарс.

Лекин солдат хати бир чечак—
Умри каби бесабр эмас.

Солдат хати меҳнат сўнгида
Оилада бахтдай, қувончдай.

Солдат хати ҳаёт тонгида
Дилга кирган мангу ишончдай.

Уни чақноқ кўзлар ёзади —
Солдат хати,
солдатлар хати.

САНЪАТ КУНДАЛИГИ

ҲАЁТ ЛАВҲАЛАРИ

Республика санъат музейида Ўзбекистон рассомларининг 1963 йилда яратган асарларининг ҳисобот кўргазмаси ташкил этилди. Музейнинг тўртта залида мўйқалам соҳибларимизнинг тасвирий санъатнинг турли жанрлари бўйича яратган нодир полотнолари ўрин олган. Хоҳ катта полотноларда бўлсин, хоҳ нафис портрет асарларида бўлсин, хоҳ скульптура, графикада чуқур ҳаётий ҳақиқат зўр жўшқинбилан моҳирона акс эттирилган.

Кўргазмага қўйилган йирик тематик полотнолар айниқса диққатингизни жалб этади. Булар орасида рассом И. Рубин ишлаган «Тошкент комиссарлари» асари тасвирий бўёқнинг ёрқинлиги, психологик характеристиканинг кучли ифодаланганлиги билан томошабинларга манзур бўлмоқда.

В. Петровнинг «Тонг», Г. Ульконинг «Оталар ва болалар» полотноларида республикамиз меҳнаткашларининг кундалик ҳаёти зўр кўтаринкилик билан куйланади.

Рўзи Чориев — ёш, талантли рассом. Кўргазмага қўйилган унинг «Чилонзор қурувчилари» номли катта санъат асари композициясининг чуқур ўйланганлиги, буёқнинг тиниқлиги ва автор фантазиясининг нозик ва ишонарли ифодаланганлиги билан характерлидир. Унда кундалик қайноқ меҳнат тараннум этилади. Р. Чориев ўзининг «Санъатшунос портрети» асарида психолог-рассомлик талантини намойиш қилган. Моҳир мўйқалам соҳиби бу асарида нақадар қийин, шу билан бирга шарафли иш қилган. У зўр психологик темага қўл уришдан чўчимаган ва муваффақиятга эришган.

В. Ковиннинг «Хирмонда» суратида пахтазор лочинлари— ёш, чевар ўзбек пахтакор қизларининг дам олиш пайти шоирона тасвирланган.

Кўргазмада портрет асарларига ҳам муносиб ўрин берилган. Булар орасида тошкентлик уста санъаткор А. Абдуллаевнинг Ўзбекистоннинг истеъдодли ёшлари сериясида ишлаган «Ўйинчи Азимжон Азимов портрети» диққатга сазовор. Бунда ёшлик гўзаллиги нафис бўёқларда ифода этилади.

Портретчи рассом Р. Аҳмедовнинг гўзал, ҳаётий асарлари ҳам ҳаққонийлиги билан пойтахтлик санъат шинавандаларининг эътиборига молик.

Скульптура асарлари орасида ёш санъаткор М. Мусабоевнинг «Она», «Рассом Аринин портрети» асарлари ҳам бор.

Булардан ташқари, кўргазмада республикамиз рассомларидан Ў. Тансиқбоев, Н. Карахан, Н. Тансиқбоев (Ў. Тансиқбоевнинг жияни), Г. Моисеев, И. Лимаков, Г. Абдураҳмоновларнинг ҳам ёрқин ва жонли бўёқларда ишланган нафис асарлари бор.

Умуман олганда, республика тасвирий санъат аҳллари асарларининг ижодий ҳисобот кўргазмаси кенг жамоатчилик томонидан зўр қизиқиш билан кутиб олинди.

Т. ОДИЛБЕКОВ.

ТЎҒРИ ГАПНИНГ ТЎҚМОҒИ БОР

Жонрид Абдуллахонов

„ЙЎЛ" НОМЛИ РОМАНДАН ПАРЧА

Бу асар бепоён Ватанимизнинг ҳар тарафига қон томиридай қулоч ёйиб кетган сон-саноқсиз йўллар ва шу йўлларни бунёд қилаётган олижаноб кишиларимизга бағишланган.

Салимов кабинетга ҳеч кимни киргизмай туришликни буюрди. Қудрат билан бош инженер узун столнинг икки томонида бир-бирларига қарама-қарши ўтирдилар. Бошқарма бошлиғи иккала ходимнинг чеҳрасига кўз югуртириб чиқди-да, кейин стол ғаладонидан блокнот олиб варақларкан, Қудратга савол бериш билан гап бошлади. Қудрат эса икки оғиз сўз билан жавоб бериш мумкинлигига қарамай, фикрини обдон миясида мулоҳаза қилаётгандай шошмади ҳам. Қизиқ, ўтирганларга шундоқ ҳам оппа-очиқ маълум бўлган жавобни айтиш, албатта, шартмикин? Бу жавоб ким учун шунчалик тез зарур бўлиб қолди?

Маълум бўлишича, трест Қудратнинг лойиҳа масаласидаги ёзма докладини шошилинч равишда талаб қилиб қолибди. Қудрат ўша докладини сақлаб қўйганми, борди-ю йўқ қилиб юборган бўлса, қайта ёзиб бера оладими, ҳозир, шуни айтиш керак. Ие, трестдагилар бу докладноманинг дарагини қайёқдан билишақолдийкин?

— Болтаев деган одамни танирмидингиз? — сўради бошлиқ.

Бе, гап буёқда экан. Ҳа, танийди, хўш, нима қилибди?

— Нима деб ваъда қилганидингиз унга?

Қудрат лойиҳа билан танишганидан тортиб, Шайтонжарликка боргани, ободонликлар билан учрашганигача батафсил сўзлаб берди. Суҳбат давомида Салимов ўша Болтаев деганнинг райкомга борганлиги ва ҳамма ходимларни оёққа турғизиб Ободон томонга трассани буриб юбориш ҳақида бош қўшшиларини қатъий талаб қилганлигини айтиб берди. Райком ходимлари ҳам у билан бирга бообрў жойларгача хат ёздилар. Трест раҳбарлари эса ҳаракатга тушиб қолибди.

— Уни қўйинг, буни қўйинг, — яна савол берди бошлиқ.— трассани янги изга солиш яхши натижа беришига ишонасизми?

— Ишонаман!

Орага бош инженер суқилди:

— Мен ишонмайман!

— Нима учун?

— Шунинг учунки, ҳеч қандай исботланмаган далилларга суяниб, катта гапиравершилик кўр-кўроналик бўлади.

Қанақа исбот керак экан? Геологлар, геофизиклар текширувининг натижаси кифоя қиладими? Агар шундай бўлса, уларнинг ёзма хулосаларини ҳам олиб келиш мумкин. Эҳ, хомкалла Қудрат, Гулчирой билан гаплашиб битта қоғоз ундириб олақалганингда ҳозирнинг ўзидаёқ столнинг устига тақ этиб қўйган бўлардинг.

Салимов бурнини ғалати жийириб туриб, панжалари билан столни чала бошлади.

— Шундай қилиб ишонаман денг? — сўради у хаёлчанлик билан.

— Албатта... Қўлимда ҳеч қандай ёзма далилим йўқ. Аммо ишончим комилки...

— Кафиллик бера оламан денг?— яна ўша оҳангда гапириб Қудратнинг сўзини чўрт кесди бошлиқ.

— Ундай демоқчимасман...

— Гапингиздан шунинг маъноси чиқиб турибди-ку? Биз учун ҳозир кафиллигингиз керак-да, ўртоқ.

— Менинг номимдан ўзингиз трестга кафиллик бераверинг, бўлмасам.

— Йўқ, мен кўзим кўрмаган, ўзим билмаган нарсага кафиллик беролмайман. Ундан ташқари оғзаки кафилликка ким ишонарди, ахир? Қуруқ гап билан қўйин тўлғазиб бўларканми? Борди-ю, гапимизга ишонишди ҳам, дейлик. Кенгаш чақирилади, комиссиялар тузилади. Қанча-қанча ходимларни овора қилиб қўямиз. Ноҳақ чиқсак кейин икки гапнинг бирида бизни мазах қилиб кулишадиган бўлишади. Маломатдан бошимиз чиқмай қолади, ўртоқ.

— Қудратжоннинг бирдан-бир мақсади ҳам шу-да,— ачитиб ўтди бош инженер.

Қудрат сапчиб ўрнидан турди-ю, очиқдан-очиқ ҳужумга ўтмоқчи бўлди.

— Игво, бу гапингиз, игво Пардавой ака. Мени кимга ўхшатяпсиз, Худойқуловгами?

Бош инженер ниҳоятда босиқлик билан:

— Бу гапга Худойқуловнинг алоқаси йўқ,— деди хотиржамлик билан.

Салимов кўзларини қаттиқ юмиб олди-да, жилмайди:

— Беҳудага қизишманг,— деди у.— ўтиринг. Ўртоқ Ботиров сизнинг асабингизни синамоқчилар. Ҳақиқатни қаттиқ жанг билан қўлга киритиш мумкин. Чунки лойиҳа авторлари ҳам ёш бола эмас. Уларнинг фикрини рад қилиш осонми? Дарров ён бериб қўяқолишади, дейсизми? Шунга чидаш керак. Сиз бўлсангиз битта ортиқча турткига бардош беролмай ловуллаб кетяпсиз.

— Демак, бизга ҳаммадан аввал мулаҳазаларингиз ёзилган ўша хатингиз керак,— дея хулоса қила бошлади бошлиқ.— Агар иккиланаётган бўлсангиз, менга телефон қилиб, бироз тушунмовчилик ўтибди, деб қўяқоламан. Модомики йўқ, мен ҳақлигимга бошим билан жавоб бераман десангиз, хатни тезроқ беринг. Фикрингиз тўғри бўлса, уни амалга ошириш учун биргаликда курашамиз. Биз учун ҳозир кафиллигингиз керак, деганимнинг маъниси ҳам шу, ўртоқ. Энди англагандирсиз?

Қудрат ичида «барибир сенинг айтганинг бўлмади-ку» деб ер тагидан бош инженерга қараб қўйди. Масалага мана бундай қараш керак. «Ҳа, бошлиғимиз ҳам қойилмақом одам чиқиб қолди. Мен бўлсам ундан шубҳаланиб юрибман».

У ёзма докладни яна бир қайта кўриб, эртагаёқ олиб келиб беришга ваъда қилди.

...Ёлғиз қолган Салимов ўзини енгил ҳис этди. «Ҳақиқатан ҳам довюрак экан деб ўйлади у Қудрат ҳақида.— Парвози ҳам дуруст, қурмагурнинг. Агар шу учишда кетса узоққа боради. Аммо ҳали қўнишни билмайди, чамаси. Бироз қизиққонроқ. Ёки ёшликнинг меросимикин бу?» Айтмоқчи, уч йилча бурун Салимовнинг ўзи ҳам худди шундай бир масала туфайли қанчалик жўшиб қайнамаганмиди? Кураш шунчалик қизигандики, собиқ бошлиғи уни ўз вазифасидан четлатиш билан қутилмоқчи бўлган эди. Аммо ҳақ бўлгани учун уни ҳимояга олганлар кўпчилик эди. Қудратни ҳам шундай қилиш керак. Ботировга нисбатан хомийлик қилавериш ярамайди. У билан очиқ-ёриқ гаплашиб олиш зарурга ўхшайди. Ёши ва тажрибасини ҳурмат қилган сари кўп бемулоҳазаликка юз тутаяпти бош инженер. Бўлди, гап тамом. Берашк, беғараз, соғлом коллектив керак бизга!

Қудрат «газик»да бош инженер билан ёнма-ён ўтириб қайтаркан, орада қандайдир ноқулай вазият ҳукм сураётгандай бўлар ва шу вазиятни бартараф қилмоқ учун узр сўрагиси келарди.

— Кечирасиз Пардавой ака,— деди у, — ҳали бошлиқ олдида...

— Ҳечқиси йўқ,— унинг сўзини бўлди Ботиров бепарволик билан, — шунақа, ҳар ким ўзидан ўтганини билмай қолади баъзан. Аммо яна қайтариб айтаман. Иш юзасидан туғилган айрим ўкинчларни ишдан кейин кўтариб юришни ҳеч ёқтирмайман. Бошқа маҳал боя-боягидай бўлиб юравераилик Қудратжон. Менга араз қилиб, кўрпа-тўшагингизни уйдан кўтариб кетган сизу, кампирдан балога қолган мен. Икки гапнинг бирида таъна эшитаман. «Ҳаммасига ўзинг айбдорсан, бола боякишнинг кўнглига қаттиқ теккансан» деяверб ҳоли-жонимга қўймайдилар. Ҳали ҳам қайтиб келинг ҳовлига, дўстим. Ўрганиб қолган эканмиз ҳувуллаб қолдик. Эрта-индин тўй бўлса, ахир ўзингиз бошида турсангиз ёмон бўлмас.

Қудрат Пардавойнинг бу гапларидан эмас, ўша ҳовлидан чиқиб кетгандан бери ўзига жуда яқин тутиб, ўз ўғлидай кўрган ва ҳамон дамба-дам эслаб турувчи кампирнинг олдига ров кириб чиқмаганлиги учун хижолат тортиб қизарди. Ҳақиқатан ҳам бу ноинсофлик. Биров сен учун меҳрибонлик кўрсатсаю...

Ҳозиргина масала талашиш билан даҳанаки жанг қилиб туриб бирпасдан кейин бояги-боягидай тил топишиб кетадиганлар қанақа экан-а? Мана, Пардавой худди шунақалардан. Қудрат ҳам унга ўхшамасмикин?

— Худойқулов билан орангларда яна нима гап ўтақолди?— унинг хаёлини бўлиб сўради Пардавой.

Машина ғизиллаганича борарди. Қудрат шундай оёғи остида ётган бир парча қоғозни олиб, кичкина қайиқ шаклини ижод қиларкан «дарров етказибди-да» деб ўйлади.

— Шундай бўлди.

— Мен жиддий сўраяпман.

Қудрат хотиржам, овозини бузмади.

— Мен ҳам жиддий жавоб беряпман-ку?

— Устингиздан яна шикоят ёзиб бермоқчи у.

Қудрат қайиқча шаклини ғижимлаб юмалоқ қилди-да, ташқарига отиб юборди.

— Ёзаверсин!

— Мен йўл қўймадим, бўлар-бўлмасга шикоят ёзавершини ташланг, яхшиси муроса қилинглар дедим.

— Муросасини ҳам жин урсин!

— Икковларинг нимани талашётганларингга ҳайронман. Сиз тажангсиз, у тажанг...

— Худойқулов ярамас одам. Унинг кирдикорларини айтиб берсам, сочингиз тикка бўлиб кетади.

Шундан кейин Худойқулов тўғрисидаги бутун яхши-ёмон фикрларини тўкиб солди. Пардавой кўп нарсадан хабардор бўлса ҳам, наряд масаласидаги қилмишлардан воқиф эмас экан. У тутоқди. Тўғри, гап келганда отасини аямасликка ўрганган Қудрат, айни пайтдан фойдаланиб, ўша Холдор Худойқуловни шу вақтгача кимга суянганини ҳам яширмади. Пардавойнинг ўзини эса бўшангликда айблади.

— Биласизми, — деди бош инженер унга қайрилиб қараб, — мени тергамаёқ қўяқолинг. Ахборингиз учун сиздан обрўлироқ кишилар тавсияси билан тайинланганман бу ишга. — сўнги папирос тутатиб чекишга ўтди.

Қудрат, ҳа алам қилди шекилли, ҳақ гап баъзан шунақа аччиқ бўлади, деб кулди-ю, ўзини ғолиб ҳис қилди.

— Сиздан бошқа одам бўлганда, ҳозироқ, бўшанглигимни кўрсатиб қўярдим, — ўзини босолмасди Пардавой. Қудрат уни ҳеч қачон бу ҳолатда кўрмаган эди. Шунинг учун хавфсираб, жавоб бериш у ёқда турсин, нафас чиқаришни ҳам эп кўрмади. Анча ергача жим кетдилар. — Хўп, менинг бўшанглигим нимада экан? — сўраб қолди яна Пардавой.

— Тагин ўша гапга қайтасизми? Майли, мен айтаману, лекин яна хафа бўласиз-да. Тўғри гапнинг тўқмоғи бўлади дейдиларку? Шу тўқмоқ қаттиқ тегиб кетмасин, қўйинг, индамаганим маъқул.

— Йўқ, айтинг, хафа бўлмайман, айтаверинг.

Қудрат кафтини оғзига тутиб икки-уч томоқ қириб олди.

— Худойқуловнинг бутун қилмишларидан хабардор бўлмаслигингиз мумкин эмас. Ҳаммасини кўра-била туриб индамагансиз. Ҳатто участкани боши берк кўчага тиқаётганини ҳам вақтинчалик бир ҳол деб ўйлагангиз. Уддабурронлиги нима унинг? Йўқ, бу унинг қурилиш соҳасида етарли билимга эга эмаслигидан. Сиз шуни била туриб, ҳимоянгизга олиб келдингиз? Эсингиздами, «уни камситишга йўл қўймайман» деганингиз? Ҳа, Худойқулов учун лақмаликка учаверадиган сиздай юмшоққўл раҳбар керак эди. Излаганини сиздан топиб хурсанд юрган экан, орага мен келиб суқилдиму...

Пардавой қизариб, уйқусираётгандай мудраб боқарди.

— Хўш, яна?

— Янами?..

Қудрат келгандан бери нима ноўрин ва қоидаларга хилоф ҳодисаларни кўрган, билган бўлса, ҳаммасини айтди. Бош инженер унинг қизғин «нутқи»даги айрим мулоҳазаларга ичдан қўшилар, айримларига эса эътироз билдиргиси келар, аммо чўрткесар бу йигит бирор далили билан яна зарба бериб қўйишлигидан чўчир эди.

— Хўп, Худойқуловнинг пуфагини шишишига мен айбдор эканман, сиз ўзингизчи? Шу бўйнимга юклаётган айбларингизни нега илгарироқ айтмадингиз, мажлисга қўйиб, танқид қилишингиз мумкин эдику?

Бош инженернинг қувлик қилабошлаганини Қудрат зийраклик билан сезиб турарди. «Ҳа, ҳолинг шу экан-ку?» дея мийиғида кулди у.

ИЖОДИЙ УЧРАШУВЛАР

Ҳарбий ватанпарварлик темасида асарлар ёзган москвалик ёзувчилар республикамизда меҳмон бўлиб туришибди. Яқинда меҳмонлардан бир группаси Сирдарё ва Самарқанд областларида бўлди.

Бир неча роман ва повестларнинг автори Иван Свистунов, шоирлардан Борис Дубровин ва Семен Сорин, ўзбек ёзувчиларидан Адҳам Раҳмат, Назармат, Мавлон Икром, Самарқанд шаҳар офицерлар уйида китобхонлар билан учрашдилар. Учрашувда Свистунов ва Адҳам Раҳмат ўзларининг ижодий режалари ҳақида гапирдилар. Дубровин, Назармат, Сорин ва Мавлон Икром кеча қатнашчиларига ўзларининг янги шеърларидан ўқиб бердилар.

Ёзувчилар сўнгра Янгиер ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли «Коммунизм» колхозида бўлдилар. Колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсунбой Латипов меҳмонларга колхоз ҳаёти ҳақида сўзлаб берди.

Тошкент офицерлар уйида пойтахт китобхонлари билан бўлган учрашув ҳам қизиқарли ўтди.

М. ЗАРИПОВ.

Суратда: (чапдан) И. Жигалин, Б. С. Дубровин, И. Колосов, Р. Н. Ким, М. А. Крючкин, А. С. Сердюк, С. Г. Сорин ва И. И. Свустинов ўртоқлар Тошкент, Сирдарё ва Самарқанд областларида бўлган вақтларида олган ўз таассуротлари ва ижодий планлари ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

ТЕАТР

РЕВОЛЮЦИЯ МАДҲИЯСИ

... Одамлар бўладики, ўлигида тирикдир.

Совет драматургиясининг бош ва марказий темаси — халқ қаҳрамонлигини кўрсатишдан, замонамизга жасорати ва матонати билан шараф келтирган жасур ўғил-қизларимизнинг порлоқ ҳаётини ҳаққоний ва гўзал акс эттиришдан иборат. Революцион мардлик, романтик баҳодирлик ҳамиша театр санъатининг камолот манзилига етишида йўлчи юлдуз бўлиб келаётгани табиийдир.

Совет классик драматургиясининг ноёб дурдоналаридан бири— Всеволод Вишневскийнинг «Оптимистик трагедия»си худди ана шундай улкан, мураккаб, ғоят олижаноб гражданлик темасини — халқ қаҳрамонлигини санъатда акс эттиришнинг беқиёс намунасига айланган пьесадир. Бу асар В. Шекспир, Лопе де Вега, Ибсин, А. Островский, М. Горький пьесалари сингари жаҳон театрларининг ўзгармас репертуари бўлиб қолганлиги ҳам унга саҳнада янги умр бағишлашга орзу қилиб иш бошлаган ижодкорлар учун — режиссёр, артист, рассомлар учун ҳамиша маҳорат мактаби хизматини ўтайди.

Тарихга назар ташлайлик: 1917 йил Октябрида эски дунёнинг қутурган кучлари билан ҳаёт-мамот жанггига чиққан оддий кишилар—қуролли ишчилар, Ленин партиясининг йўлига ва ишига ишонган Болтиқ ва Қорадениз матрослари, шинель кийган деҳқон йигитлари ўша зафарли оқшомларда мўъжизакор қаҳрамонлик намуналарини кўрсатдилар. Партиямиз ўша оғир кезларда ўзининг синалган фарзандларини иш бошига йўллади. Коммунистлар авлодлар бахти учун жонини жабборга бериб бўлса ҳам революция самараларини сақлаб қолиш учун армияда, денгиз флотида қаҳрамонлик кўрсатдилар, коммунист шарафини улуғладилар, революциянинг содиқ солдатлари бўлиб қолдилар.

Демак, ўлим билан ҳам авлодларга бахт-саодат бағишлай оладиган умидбахш фожиалар кураш йилларида кўплаб содир бўлганлиги «Оптимистик трагедия»нинг яралишига асос берди. Гул баргидаги шабнамда қуёш акс этганидек, шу инқилобий руҳ билан суғорилган, коммунист матрос қўли билан ёзилган бу пьесада Болтиқ флотидаги бир жанговар полк тимсолида революцион қудрат, коммунистик партиянинг улуғвор яратувчи кучини кўришга муяссар бўламиз.

«Оптимистик трагедия»нинг бош қаҳрамони Комиссар ҳаётни севган, ҳали ёш бўлишига қарамай ҳаёт сўқмоқларидан дадил ўтиб, жанг тутунларини ҳидлашга улгурган, инсон қалбининг гўзаллигига, адолатнинг тантана қилишига чуқур ишонган образдир. Комиссар орзуман табиатли, гўзал, оқила ва айни бир вақтда метин иродали, партия ғояларининг жарчиси ва жангчисидир. У ҳамиша хушёр, қалбида муҳаббати пинҳон аёл. Унинг характери жуда мураккаб. Кўринишда нозик, ёввош; аммо мулоҳаза ва фикр билдиришда қатъий. Хуллас Комиссар образи монолит образ бўлиб, у коммунистлик инсон фазилатларини ўзида мужассамлантирган руҳан бой образдир.

СССР халқ артисткаси Сора Эшонтўраева Ленин партиясининг жасур ва оддий, оғир ва оташин, оқила ва саботли қизи Комиссар образини табиий, таъсирчан, сиёсий ходимга хос босиқлик, рус аёлига мос иффат ва табиат билан ўйнайди.

Сора Эшонтўраеванинг Комиссари романтик — афсонавий қаҳрамон эмас, балки у ҳаётий сиймо, реалистик образ. Ўз ақли, партия ишига чексиз садоқати ва ишончи туфайли интизомсиз полкни жанговар командага айлантира олган ажойиб қалбли шахсдир. Артистка ўзининг бой ижодий тажрибаларидан ўрганиб, янги талқин ва бўёқлар қидириб, театр санъати тарихида сидқидилдан қайд этиладиган монолит образ яратишга муваффақ бўлган. Комиссарнинг саҳнадаги ҳар бир ҳаракати, сўзлаш манераси, Ватан ва инсон тақдирига ўз тақдирини боғлаб қизиқиши саҳнама-саҳна очилиб боради. Боцман билан илк учрашув саҳнаси ва жанг бошлашдан олдин Командирнинг ҳужум қилиш тактикаси ҳақида айтган оқилона маслаҳатлари, саф олдида жангга кириши, комиссарнинг ҳарбий тажрибасини кўрсатса, анархистларга ёрдам бериш учун кўмакчи кучлар келиш саҳнаси эса Така устидан тез ва оқилона ҳукм чиқариш моменти комиссарнинг душманга ҳеч қачон шафқат қилмайдиган тадбиркор раҳбар эканлигидан далолат беради.

Комиссар — ҳаётини тикиб, қалтис иш бошлайди. Қуриқ қоғозни олиб чаққонлик билан уни трибунал ҳукми ёзилган ҳукмномага ўхшатиб, сўз тўқийди, ўқиб эшиттиради. Бу билан одамларга, биринчи навбатда Алексейга бўлган ишончини кўрсатса, иккинчидан, ҳеч ким енга олмаган Вожакни — революция душманини маҳв қилиш энг зарур чора эканлигини маъқул кўради. Комиссарни ҳамма ҳолатда кўрган томошабин унинг тақдири билан ҳамнафас бўлиб қолади, унга мадад тилайди, асирликка тушганида бардош ва чидам тилайди.

Комиссар ажойиб қаҳрамон аёллар образлари галереясини яратган С. Эшонтўраеванинг ижодий биографиясини бойитадиган образ бўлиб қолади. Бундай улуғвор ва мураккаб образни ижодий йўлида қатор тақдирларга эга бўлган, қаҳрамонлар ролида яшаган, тажрибакор, қалби пок санъаткоргина яратиши мумкин. С. Эшонтўраева совет театри тарихи саҳифасида яна бир Комиссар бўлиб қолади.

Анархистлар бошчиси Вожак мураккаб образ. Бу образни чуқур маҳорат ва муҳаббат билан яратган Ўзбекистон ССР халқ артисти Амин Турдиев фақат бу шахснинг жирканч қиёфасини, ифлос ўй ва ниятларини, ёвузлигини кўрсатишнигина мақсад қилиб олмасдан, балки Таканинг кучсизлигини, мақсади пучлигини, руҳий қашшоқлигини ҳам кўрсатишни мақсад қилиб олган ва буни яхши талқин қила билган. У полкка Комиссар келганида ҳийлакорлик билан муомила қилади, ҳарбий интизомга путур етказади, даҳшат солиб, атрофдагиларни назар-писанд қилмай юради. Комиссарга «таслим бўл!» деб ёзган хати ўзига ҳукмнома бўлиб ўқилиш саҳнасидаги жирканч ҳолатни артист ўзига хос услуб билан ярата олган. Унинг ҳаракатидан Вожакка нафрат, Комиссарнинг ғалаба қозонишига умид туйғулари уйғонади. Артист ўз политрасидаги бўёқлари билан образга сайқал берган. Айниқса унинг ўлим олдидаги, Вожакнинг қалби бўш инсонлигини очиш картинасини катта маҳорат билан ижро этган.

Комиссар, матрос Алексейнинг қалби тоза, аммо Такага алданган одамлигини сезади. Қайсар, ўлгудек ўзига зеб берган қўпол йигит Алексей ролини Ўзбекистон ССР халқ артисти Наби Раҳимов яхши ўйнайди. Артист бой ижодий имкониятларини ишга солиб, образ руҳидаги уйғониш ва ўзгариш процессини ишонарли талқин қилади. Унинг топган мизансценалари, айниқса Комиссар билан ёлғиз мулоқот саҳналари эсда қолади.

Ўзбекистон халқ артисти Шариф Қаюмов яратган Хирқироқ образи ҳам артист, ҳам режиссёрнинг муваффақиятидир. Бутун спектакль давомида ҳам хириллоқ овози билан, ҳам жиркенч ҳаракатлари билан алданган онгсиз денгизчи образини жуда реалистик чизиш — артистнинг маҳоратидан далолат беради.

Бу спектакль театрнинг ижодий йўлида яна бир босқич бўлиб қолади. Бундай муваффақиятга Ўзбекистон ССР халқ артисти З. Муҳаммаджонов, З. Ҳидоятова, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Ж. Тожиев, Т. Шукуров, Ҳ. Наримонов, М. Юсупов, артистлардан Н. Қосимов, Т. Азизов, Т. Тожиев, О. Юнусовларнинг катта ва ушшоқ ролларни оригинал, ёқимтой, ҳаётий ва эсда қоладиган даражада қилиб ўйнаганликлари туфайли эришилди.

Бундай улкан асарни ҳаётбахш бўлиб саҳнада умр кўришида адиб Абдулла Қаҳҳорнинг хизматини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш зарур.

Асарни саҳналаштирган режиссёрлар Ўзбекистон ССР халқ артисти А. О. Гинзбург ва А. З. Қобуловлар революция қаҳрамонлари ҳақидаги қиссани, бахтиёр кунларимизга эришишда олиб борилган курашлар қасидасини томошабинга етказа олган. Режиссёрлар бор имкониятларидан фойдаланиб яхлит спектакль яратишга муваффақ бўлганлар. Лекин ҳали жанг картиналари, асирлик саҳнаси, фронтга жўнаш кечасидаги хайрлашув картиналари устида ишни давом эттириши керак. Чунки спектаклдаги ҳар бир персонаж асар ғоясини очишга хизмат қилиши лозим. Асар декорациясининг соддалиги ва салобати, кинокартина ленталаридан ва музикадан фойдаланиш яхши натижа берган.

Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек Давлат академик драма театрининг «Ҳаётбахш ўлим» спектакли театр коллективининг янги бир ижодий босқичга кўтарилганлигидан, катта синовдан дадил ўта олганлигидан далолат беради.

Ёнгин МИРЗО.

БИЗНИНГ ЁР

(Қўшиқ)

Бўйқизларга бош бизнинг ёр,
Қора, қалам қош бизнинг ёр,
Оҳуга сирдош бизнинг ёр,
Мардларга қурдош бизнинг ёр,

Ҳам изангидош бизнинг ёр.
Гар бўлмаса гул, лоласи
Борми баҳорнинг маъноси?
Дер: колхозим кенг даласи —

Кўзи қошимнинг ораси.
Меҳнатда оташ бизнинг ёр.
«Минган оти зап пўлатдан,
Зоти қайрилмас қанотдан,

Элдан айрилмас қанотдан.

Ўргилсанг баланд ҳимматдан,
Офтобга ёндош бизнинг ёр.
Гумбирлатиб кенг пайкалда,

Тоши дурга тенг пайкалда,
Эътибор топди бу элда.
Ҳали парвози — камолда.
Нурга маслакдош бизнинг ёр.

Аямай жонни Ватандан,
Ўз халқи — бағри бутундан,
Хирмон қилди «оқ олтин»дан—
Номи жон, дилга яқиндан,

Чин бахтга йўлдош бизнинг ёр.

Тўра СУЛАЙМОН.

ИНСОН КОИНОТДА ЁЛҒИЗМИ?

Иосиф ШКЛОВСКИЙ
профессор, физика-математика фанлари доктори

□ □ □

Яқин кунларгача астрономия фанида коинотда планета системалари жуда камдан-кам вужудга келади, деган фикр кенг тарқалган эди.

Ҳозир эса, Коинотда Қуёш системаларига ўхшаш жуда кўп планета системалари мавжуд, деб фараз қилиш учун жиддий асос бор. Бу йил астрономлар биринчи марта Қуёшнинг «яқин атрофлари»да планета системаси мавжудлигини аниқладилар. Американлик астроном Ван де Камп «Барнарднинг учувчи юлдузи» номи билан маълум бўлган кичик юлдузни текшириб, унинг вақти-вақти билан бироз қийшайиб ҳаракат қилаётганини аниқлади. Бунинг сабаби юлдузнинг кўзга кўринмайдиган ўз йўлдоши томон тортилишидир. Оғиш бурчагининг катталигига қараб йўлдошнинг массаси ўлчаб кўрилганида, унинг Юпитер массасидан атиги бир ярим баравар катталиги маълум бўлди. Ана шундай массага эга бўлган фазодаги жисм кичик юлдуз эмас, балки планета бўлиши лозим. Юпитернинг бу узоқ шериги ўз «қуёши» бўлган Барнард юлдузи атрофини йигирма тўрт йил ичида бир марта айланиб чиқар экан.

Юз миллиарддан ортиқ юлдузни ўз ичига олган бизнинг Галактикамизда ҳеч бўлмаганда бир нечта миллиард юлдузнинг бизнинг планета системамизга ўхшаш планета системалари бўлиши мумкин. Фазода эса ўн миллиардга яқин галактика бўлиб, астрономлар уларни кузата олади. Галактикаларнинг энг узоғи биздан шунчалик узоқ масофада жойлашганки, нур уларга 3—4 миллиард йил ичидагина етиб бора олади.

Миллиардлаб планеталарнинг бири бўлган бизнинг Еримиздагина ҳаёт мавжуд деган фикр тўғри бўлмаса керак. Шундай деб ўйлаш мўъжизага ишонишдек гап. Албатта ҳозир биз табиий шароитда жонсиз нарсадан ҳаётнинг қандай вужудга келишини билмаймиз.

Бу муҳим масалани ўрганиш энди бошланяпти. Молекуляр биология, биофизика ва биохимиянинг кейинги вақтда қўлга киритган катта ютуқлари Ерда ва бошқа планеталарда ҳаётнинг қандай вужудга келганлигини аниқлашга ёрдам беради, деб ишониш мумкин.

Ҳар ҳолда, ҳаёт маълум қонуният бўйича жонсиз нарсадан вужудга келади. У секин-аста ривожланиб бора-бора тафаккурга эга бўлган мавжудотга айланиши мумкин. Бироқ, бизнинг фикримизча, ҳамма планеталарда ҳам вужудга келган тирик мавжудот юз миллионлаб йилларнинг ўтиши билан тафаккурли мавжудотга айлана олмайди. Планеталар сони чексиз, Шунинг учун ҳам Коинотда оқилона ҳаёт ўчоқлари бўлиши мумкин. Улар орасидаги масофалар юзлаб, минглаб ёруғлик йиллари билан ўлчанади.

Бошқа планеталарнинг кўпчилигида ижтимоий ва маданий тараққиёт даражаси Ердагидан анча юқори даражага етган, деб фараз қилиш ҳам мумкин. Шундай тахмин қилиш мумкинки, бошқа планеталарда тараққиёт даражаси бизнинг планетамиздан юксак. Ҳозирги замон астрономия фанининг асосчиси Галилей давридан буён атиги 350 йил вақт ўтди. Ҳозир эса инсон термоядро энергиясини бўйсундириш арафасида турибди.

Биз узоқ планеталардаги биродарларимиз билан алоқа ўрната оламизми?

Шуниси аниқки, юқори даражада ривожланган цивилизация билан ана шундай алоқаларни ўрнатиш фан ва маданиятнинг ривожи учун катта туртки бўлади. Фантастик романлардаги воқеалар ҳозир жиддий илмий-текшириш предмети бўлиб қолди.

Бундай алоқаларни ўрнатиш учун бирдан-бир йўл — ичида космонавтлар бўлган учувчи аппаратлар юборишдир, деб ўйлаш мумкин. Келажакда юлдузлар орасидаги масофаларни ёруғлик тезлигига яқин тезлик билан босиб ўта оладиган, «фотон ракеталари» тўғрисида неча бир ёзилди. Лекин, реактив учувчи аппаратларда юлдузлараро учиш имкониятлари пухта текшириб кўрилганда умидсиз хулосаларга келинди. Ракеталар кишиларга яқин «космос атрофлар»га, қуёш системасини текшириш ва уларга учиб боришда қудратли восита эканлиги шубҳасиз. Лекин ракеталар узоқроқ юлдузларга учишда ярамайди. Одатда, ҳар қайси даврда техника ютуқларидаги имкониятларга юқори баҳо берилади. Масалан, ўн тўққизинчи асрда пушка ёрдамида Ойга учиш истиқболлари муҳокама қилинган. Ракеталарга ҳам шундай баҳо берилаётир, деб қатъий ишонамиз.

Шуниси аниқки, юлдузлар билан алоқа қилиш планеталар билан алоқа қилишга нисбатан сифат жиҳатдан бошқача бўлади. Ҳозирдаёқ бундай алоқа ўрнатишга имкон берадиган усуллардан бирини аниқ кўрсатиш мумкин.

Ҳозирги замон радиофизика илми биздан ўн ёруғлик йили узоқликдаги масофалар билан алоқа қила олади. Бизга яқин турган юлдузлар худди шундай узоқликда туради. Шундай алоқа учун тўлқин узунлиги эхтимол 21 сантиметр бўлиши лозим, деган таклиф ҳам киритилди. Коинотда энг кўп тарқалган водород элементининг радио тўлқинлари узунлиги ҳам шунчадир.

АҚШда Қуёшга ўхшаш ва бизга энг яқин турган юлдузлардан сунъий радиосигналлар қабул қилишга уриниб кўрилган эди. Бироқ бу уриниш натижа бермади Муваффақиятга эришиш эхтимоли йўқ бўлиб чиқди. Ақлли мавжудотлар бор бўлган планеталар биздан узоқ масофаларда ҳаракат қилади. Бу юзлаб ёруғлик йилларидан ҳам ортиқдир. Бунда сунъий сигналларни «эшитиш» янада мураккаблашади. Чунки юз минглаб бир-бирига ўхшаш юлдузлар орасида ҳаёт мавжуд бўлган планетани аниқлаш қийин. Шунча жуда кўп миқдордаги сигнал манбаларини кузатиш имкони деярли йўқ.

Бундай қийин вазиятда ёш совет радио астрономи Николай Кардашев қизиқ ва дадил ғояни олдинга сурди. Унинг фикрига кўра, ақлли мавжудотлар яшаётган планеталар тараққиёт жиҳатдан Ердагига нисбатан жуда илгарилаб кетганлар, деб тахмин қилинади. Масалан, улар ўз қуёшларидаги нурнинг энергиясига деярли тенг бўлган энергия ресурсларини бемалол ишга солишлари ҳам мумкин. Бундай ресурслар ҳозир инсоният ишлаб чиқараётган энергия кучидан бир неча ўн миллиард марта каттадир.

Агар улар фойдаланаётган энергиянинг кичик бир бўлагини муайян информацияни ўз ичига олган радиосигнал юборишга сарф қилсалар, бу сигналларни Галактиканинг ҳар қандай нуқтасида эмас, балки яқин галактикаларда ҳам қабул қилиш мумкин бўлади.

Кардашев фикрича, сунъий радио сигналлари маълум тўлқин узунлигида, масалан 21 сантиметр бўлиши шарт эмас. Улар жуда кенг тебранишлар диапазонини қамраб олади.

Эхтимол, ҳозир ўрганилаётган космик радионур манбалари орасида сунъий сигналлар ҳам бўлиши мумкин. Бироқ, махсус программа бўйича олиб бориладиган энг пухта кузатишлар натижасидагина бирор манбанинг сунъий эканлиги исботланади.

Шундай қилиб, мақолада қўйилган проблемаларни ҳал қилиш учун планли равишда узоқ вақт ва кўп меҳнат қилиш лозимдир. Бу ишнинг натижаларини узоқ кутишга тўғри келади. (АПН).

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ЖОН КЕННЕДИНИ ДАФН ЭТИШ МАРОСИМИ

ВАШИНГТОН, 25 ноябрь. ТАСС мухбирлари В. Вашедченко ва Г. Деревенсков хабар берадилар: Бугун — Қўшма Штатлар президенти Жон Фитцжеральд Кеннеди дафн этиладиган кун.

Жон Фитцжеральд Кеннеди фожиали равишда ҳалок бўлганлигидан бутун Америка халқи чуқур изтироб чекмоқда. Жаҳон халқлари Америка халқининг чуқур қайғусига ҳамдам бўлмоқда.

Марҳумнинг Капитолий ротондасига ўрнатилган тобути ёнига бутун тун бўйи одамлар киргизиб турилди.

53 мамлакатдан Вашингтонга келган расмий вакиллар ҳам америкаликлар қатори президент Жон Фитцжеральд Кеннеди тобути ёнида бўлишди. Дафн этиш маросимига Совет Иттифоқидан СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян келди.

Эрталаб соат 10 дан 30 минут ўтганда марҳум президентнинг хотини Жаклин Кеннеди ҳамда президентнинг укалари Роберт ва Эдвард Кеннедилар Капитолийга келишди. Бир неча минутдан сўнг ҳамма турдаги қўшинларнинг вакиллари президентнинг жасади солинган тобутни ротондадаги постаментдан олиб, диний гимн садолари остида Капитолийдан кўтариб чиқишади. Тобут олтита от қўшилган тўп лафетига ўрнатилади. Тобутнинг устига АҚШ давлат байроғи ёпиб қўйилади.

Соат 10 дан 50 минут ўтганда мотам маросими Оқ уй томон жила бошлайди.

Марҳум президентнинг жасадини олиб келаётган мотам кортежи Оқ уйнинг шимолий пешайвони олдига келиб тўхтайди.

Соат 11 дан 38 минут ўтганда марҳум президентнинг жасади солинган мотам кортежи авлиё Матфей ибодатхонаси томон юради. Бу ерда жаноза ўқилади.

Авлиё Матфей ибодатхонасида жаноза ўқилгандан кейин мотам кортежи Арлингтон миллий қабристонига йўл олди. Жон Фитцжеральд Кеннеди шу ерга дафн этилди.

ЧУҚУР ТАЪЗИЯ

ВАШИНГТОН, 26 ноябрь. (ТАСС). Кеча АҚШ президенти Жон Ф. Кеннедини дафн этиш маросимидан кейин СССР Министрлар Советн Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян Кеннедини дафн этиш маросимида қатнашиш учун бу ерга келган давлатлар, ҳукуматларнинг ва ҳукумат делегацияларининг бошқа бошлиқлари билан биргаликда Оқ уйга бориб, президентнинг беваси Жаклин Кеннеди хонимни зиёрат қилди.

А. И. Микоян президент Жон Ф. Кеннеди фожиали равишда ҳалок бўлганлиги муносабати билан Кеннеди хонимга СССР ҳукумати, унинг бошлиғи Н. С. Хрущчев, Н. П. Хрущчева номидан ҳамда шахсан ўз номидан чуқур таъзия билдирди.

Шундан сўнг А. И. Микоян АҚШнинг янги президенти Линдон Жонсон Жон Ф. Кеннедини дафн этиш маросимида қатнашиш учун Вашингтонга келган давлатлар, ҳукуматларнинг ва ҳукумат делегацияларининг бошлиқлари шарафига давлат департаменти биносида ўтказган қабул маросимида ҳозир бўлди.

Ленинграддаги «Электросила» бирлашмасининг коллективи катта химия қурилишлари учун двигатель, генератор ва бошқа аппаратлар етказиб беради. Электр машинасозлари янги химия қурилишлари буюртмаларини муддатидан илгари бажаришга аҳд қилдилар. Ҳозир улар қатор химия корхоналари, шунингдек Кингисепп фосфор руда конлари учун ҳам машина ва аппаратлар ишлаб чиқармоқдалар.

Суратда: В. И. Туркин (чапдан) ва Р. А. Лауенберглар магнит станциясини монтаж қилишмоқда.

Й. Баранов фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

АҚШ ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ БИРИНЧИ ДИРЕКТИВАСИ

ВАШИНГТОН, 25 ноябрь. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлигининг Вашингтондан хабар беришича, АҚШнинг янги президенти Жонсон «Жанубий Вьетнамда коммунистик партизанларга» қарши урушда ютиб чиқиш ҳақида Қўшма Штатларнинг берган ваъдаси ўз кучида қолади, деган.

Жонсон Американинг Жанубий Вьетнамдаги барча ходимларини, деб хабар қилади агентлик, Сайгондаги янги ҳукуматнинг ўзини мустаҳкамлаб олишида унга ёрдам беришга ҳамда бу ҳукуматнинг Вьетконгга қарши урушда ютиб чиқишга қаратилган сиёсатини жамоатчилик қўллаб-қувватлашини таъминлашга чақирди.

Жонсон берган умумий директиванинг моҳияти ана шундан иборат. Бу — унинг АҚШнинг Вьетнамдаги элчиси Генри Кэботх Лож ҳамда бошқа юқори мартабали дипломатлар ва ҳарбийлар билан кенгашганидан кейин ташқи сиёсат соҳасида берган биринчи директивасидир.

Сенат ташқи ишлар комиссиясининг раиси Фульбрайт ва шу комиссия аъзоси Хикенлупер Раскнинг давлат секретари лавозимида қолдирилишини маъқулладилар ҳамда янги президент умуман Кеннедининг ташқи сиёсатини ўтказаберади, дедилар. Улар бу гапни «Америкэн бродкастинг компани» тармоғи радио ва телевидение орқали эшиттирган суҳбатда айтдилар.

Хикенлупер таъкидладики, Жонсон «халқаро коммунизм туғдираётган хавф-хатарларга амалий муносабатда бўлади» ҳамда у Кеннедига нисбатан «камроқ назариётчи ва, эхтимол, камроқ хушмуомала» бўлиб, шу сабабдан қизилларга нисбатан кўпроқ қаттиққўллик кўрсатса керак.

ЖАМОАТЧИЛИК ИЛМИЙ СОВЕТИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси илмий-текшириш институтларида ҳар йили кўплаб аспирантлар таҳсил кўради. Фанлар академияси президиуми илмий кадрлар тайёрлашни тағин ҳам яхшилаш мақсадида яхши тадбирни амалга оширди. Академия президиуми ҳузурида жамоатчилик асосида ишлайдиган илмий кадрлар тайёрловчи совет тузилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти академик У. Орипов илмий советнинг раиси қилиб тайинланди. Совет составида республикамизнинг кўзга кўринган таниқли олимларидан 35 киши бор.

Жамоатчилик илмий совети ўз йиғилишларида аспирантлар ва уларнинг илмий раҳбарлари ҳисоботларини эшитади, ёш илмий кадрларга амалий ёрдам кўрсатади.

Шунингдек, совет вақти-вақти билан ёш олимларнинг илмий конференцияларини ўтказиш юзасидан тематик планларни ҳам ишлаб чиқди. Ёш олимлар учун ўтказиладиган семинарларга ҳам совет аъзолари бошчилик қилишади.

А. АКБАРОВ.

БИЛДИРИШ

29 ноябрь, кеч соат 6 да Тошкент шаҳар ишчи мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти ўтказилади. (Правда Востока кўчаси, 26-уй, 4-қават, Ленин хонаси).

Редактор А. ИСМОИЛОВ

„МЕҲНАТ" ЧЕМПИОНЛАРИ

«Динамо» спорт залида 23—24 ноябрда республика кўнгилли «Меҳнат» спорт жамияти биринчилиги учун эркин ва классик кураш бўйича мусобақалар бўлиб ўтди.

Мусобақаларда меҳнатчилар билан бирга «Локомотив»дан ака-ука Егоровлар ва Наумов, «Динамо» жамиятидан Маркович ва бошқалар иштирок этдилар. Бу тажрибали курашчилар билан ёш спортчилар куч синашдилар. Айниқса, ёшлардан мамлакатимиз кучли курашчиси Р. Аблаевнинг шогирди Рустам Қозоқов рақибларини эсанкиратиб қўйди. У биринчи разрядлилар К. Шоҳидов ва В. Томозовларни мағлубиятга учратиб, спорт мастери Ю. Наумов билан бўлган олишувни дуранг қилди. Ёш курашчи В. Пилипенко СССР халқлари III Спартакиадаси ғолибларидан бири бўлган В. Егоровга қаттиқ қаршилик кўрсатди. Лекин тажрибали рақиб ундан устун келди.

Республиканинг кекса курашчиси Аркадий Либус маҳорати томошабинларни ҳайратда қолдирди. Спорт мастерлари Д. Маркевич ва В. Дальченколар унинг сиқувига бардош бера олмадилар.

Вазн категорияси бўйича эркин курашда динамочи З. Бокоев, «Меҳнат» жамиятидан В. Светратовский, В. Хадарцев, А. Либуслар, «Локомотив» жамиятидан Егоровлар, классик кураш бўйича эса А. Цой, С. Сайдаметов, Г. Бородин («Меҳнат») В. Гомоздов («Локомотив») ва П. Артемьев («Динамо») чемпион бўлдилар.

Р. СОБИТОВ,
спорт мастери.

«ХИМИК» КУБОКНИ ОЛДИ

Ўзбекистон футбол федерацияси «Б» класс мастерлар командалари учун таъсис этган мукофот мусобақалари якунланди.

Чирчиқнинг «Химик» командаси энг яхши натижага эришиб кубокни қўлга киритди. Чирчиқликлар сўнгги ўйинда Самарқанднинг «Спартак» командасини 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Ғолибдан бир очко орқада қолган «Помир» (Ленинобод) командаси иккинчи ўринни эгаллади.

ЖАНУБИЙ АМЕРИКАГА

СССР футбол федерацияси Олимпиада терма командаси составига «Пахтакор» командасидан Геннадий Красницкийни киритди.

Иттифоқ биринчилиги учун ўтказилаётган ўйинлар тамом бўлгандан кейин терма командамиз ўртоқлик учрашувлари ўтказиш мақсадида Жанубий Америкага йўл олади.

БУТУНИТТИФОҚ КАТЕГОРИЯЛИ ЯНГИ СУДЬЯЛАР

СССР Марказий спорт жамияти ва ташкилотлари Иттифоқ Совети баскетбол бўйича Тошкент шаҳар судьялари П. Раҳматуллаев ва В. Ритиковларга Бутуниттифоқ категорияли судья унвонини берди.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонда спортнинг барча турлари бўйича 56 Бутуниттифоқ категорияли судья бор.

П. КОНОВАЛОВ.

ИРОҚДАГИ АҲВОЛ

БАҒДОД, 25 ноябрь. (ТАСС). Кечадан бошлаб Ироқ пойтахти кўчаларида ва майдонларида 18 ноябрдан кейин биринчи марта гавжумлик ҳукм сурди. Мамлакатнинг ҳарбий генерал-губернатори чиқарган фармойишга биноан, аҳолига комендантлик соати ҳақидаги қонун амал қилмайдиган пайтда транспортнинг ҳамма турларидан фойдаланишга рухсат этилди. Ҳукумат муассасалари ўз ишларини яна бошлаб юбордилар.

Мамлакатнинг иқтисодий ҳаёти секин-аста ўз изига туша бошлади. Янги экономика министри ҳукуматнинг иқтисодий программасига доир баёнот эълон қилди. Баёнотда айтилишича, «18 ноябрь революциясининг мақсади — экономика соҳасида ва айниқса унинг хусусий секторида меҳнат қилаётган кишиларнинг имкониятларини кенгайтиришдан иборатдир».

Ироқ миллий раҳбарлик министри Абдул Карим Фарҳан маҳаллий ва чет эл журналистлари учун ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиқиб, баасчиларнинг «миллий гвардияси тўғри йўлдан чиқиб кетганлигини» айтди.

Министр Ироқдаги янги режимнинг Сурия ва Бирлашган Араб Республикасига муносабати ҳақидаги саволга жавобан Ироқ, Сурия ва Бирлашган Араб Республикаси «тез орада алоқа ўрнатадилар» деб жавоб қайтарди. Менинг фикримча, деди у, «бу уччала мамлакатнинг бирлашиш нияти бор», Сурия билан Ироқ ўртасидаги музокаралар, деди министр, қайта тикланади. Ироқ ҳукумати эса, «Миср билан Сурияниинг яқинлашувига эришмоқ учун қўлидан келган ҳамма ишларни қилади».

ИЛОНЛАР ОРАСИДА

Қандайдир қушчанинг ҳаяжонли чирқиллаши эшитилди. Овоз чиққан томонга қараймиз. Ҳозиргина сукут сақлаб турган ток сўрисига жон кираандек туюлди. Яқинроқ келиб тикилдик: симлар билан тўсиб қўйилган бу майдонда юзлаб илонлар сайр қилиб юришаркан. Қушча ток сўрисига чирмашиб олган илоннинг емишига айланган экан.

Ҳа, бу ер турли жойлардан келтирилган заҳарли илонлар маконидир. Унда довюрак олимларимиз Ўрта Осиё территориясида яшовчи заҳарли илонлар устида илмий тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар. Очиқ боғда ва махсус хоналарда беш хил заҳарли илондан 2 мингга яқини боқилмоқда.

— Бу йил илонлар сони яна кўпайди, — дейди янги ташкил этилган илон заҳаридан медицинада фойдаланиш лабораториясининг мудири, медицина фанлари кандидати Зайниддин Каримов. — Илмий ходимимиз Ф. Патаев томонидан Туркманистоннинг Мурғоб областига уюштирилган экспедиция жуда ҳам сермаҳсул бўлди. У заҳарли катта илонлардан 60 тасини тутиб келтирди.

Аспирант ўртоқ Фомина ва икки илмий ходим Қозоғистон чўлларида бўлишди. Улар ёзнинг жазирама кунларида ҳам экспедицияни давом эттириб, ажойиб «бойлик» билан қайтишди. Ёш мутахассислар заҳари медицина учун жуда қимматли бўлган заҳарли қора илон конини топдилар. 50—60 сантиметр узунликдаги бу илонлар ҳозир алоҳида хоналарда боқилаяпти.

Илондан заҳар олиш процесси жуда ҳам ҳаяжонли. Буни довюрак ёш мутахассис Л. Персионова шундай моҳирлик билан бажарадики, кўриб ҳайратда қоласан, киши Л. Персионова ҳеч чўчимай, энг заҳарли ҳисобланган эфа илонининг бўйнидан маҳкам сиқди. эфа аллақандай пишиллаган товуш чиқариб талпинади. Кимнидир чақишга уринади. Худди шу вақтда усталик билан унинг тишлари орасига махсус стаканча қистирилади. Илоннинг икки айрили тиши шишага келиб қадалган сари тишининг кавагидаги заҳар стаканча ичига аста-секин оқа бошлайди.

— эфанинг заҳари шунчалик қувватлики, чаққан жониворни соғ қолдирмайди, — деди Л. Персионова заҳар олиш процессини тугатгач. — У ҳар жойда ҳам яшай бермайди. Топиб келгунча роса қийналганмиз.

Илмий ходимлар Л. Персионова ва Л. Корнеева ўртоқлар шу йил баҳорида Сурхондарё чўлларига экспедиция уюштиришди. Улар 11 кун қум кечиб, ҳеч қандай илон зотини топа олмадилар. Умидворлик билан яна 12 кун дашт кезишди.

— Бир туп саксовул ёнига келиб тўхтадим, — деб ҳикоя қила бошлади. Л. Персионова. — Шу вақт оёғим остида аллақандай вишиллаган овоз эшитилди. Қарашга улгурмасимданоқ қум қатлами чўккандек бўлди. Қаршимда йўғон илон қум остидан сирғилиб чиқиб, менга ҳужум қилишга тайёрланмоқда. Оёғимга чирмашмоқчи ҳам бўлди. Дарҳол қафасга туширдик. Экспедициямизни яна 45 кун узайтириб, шу зотли илондан 60 та тутиб қайтдик.

Тошкент илонлар питомнигида ҳозир илонни урчитиш ва кўпайтириш ишлари ҳам олиб борилмоқда. Аспирант ўртоқ Фомина эфа билан чўл илонни урчитди. Бу илонлар ҳозир 3 тадан 10 тагача тухум қўймоқда.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Зоология ва паразитология институтининг заҳарли илонлар турини ўрганиш бўлимини бекорга «заҳар маркази» деб аташмайди. Бу ер тобора кенгайиб, улкан «илонзорга» айланмоқда. Институт илон питомнигида ҳозир ҳар ойда 10—15 граммдан ғоят қимматбаҳо заҳар олаяпти. Заҳар олиш келаси йил икки мартага кўпаяди. Чунки илонлар сони ҳам 5 мингга етади. Врачларимиз бу заҳардан бод, асаб каби энг оғир касалликларни даволашда фойдаланадилар.

Суратда: (чапдан) илон боқувчи Г. Призва ва илмий ходимлардан М. Зинякова ҳамда Л. Персинова ўртоқлар гюрза илонининг заҳар берувчи тишини кўздан кечирмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Реклама ва Эълонлар

„Тошкент ҳақиқати"га 1964 йил учун обуна
БЎЛИШНИ УНУТМАНГ!

ОБУНА БАҲОСИ:

1 ойга 44 тийин.
3 ойга 1 сўм 32 тийин.
6 ойга 2 сўм 64 тийин.
12 ойга 5 сўм 28 тийин.

ЭСЛАТМА: обуна бўлаётганингизда саноат ва қишлоқ хўжалиги бўйича алмашинадиган саҳифаларнинг қайси бирига ёзилишингизни кўрсатинг.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

27 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Қизил галстук** телевизион журнали, 18.45 — **Телевизион янгиликлар**, 19.05— **Ижодий фикрлар ва режалар** (Рус адабиёти ва санъати декадасидан сўнг).

Рус тилида: 19.25 — **Здоровье** телевизион журнали, 20.05—**Тинч станицада** (телевизион фильм).

20.50 — **Эртанги кун программаси.**

20.55 —**Телевизион янгиликлар**, 21.15 **Львов** («Жонажон Ватан бўйлаб» циклидан). 21.35 — **Хатога инни қадам** номли киноповесть, 22.50 — **Комментаторларимиз даврасида.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/XI да **Гулсара**, 28/XI да **Кулган киши.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/XI да **Фурқат**, 28/XI да **Номус.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/XI да **Кимга тўй, кимга, аза**, 28/XI да **Нодира.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — РСФСР ва Доғистон АССР халқ артисти **Я. Гажиқурбонов** раҳбарлигида **Доғистон цирки артистлари гастроли** ва **Дун Цин-фу** раҳбарлигида **Оригинал аттракцион.** Кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Эрталабки поездлар —«ВАТАН», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Гангстерлар ва филантроплар— НАВОИЙ номли, «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Орзу сари — «ВАТАН» (эрталаб соат 10 ва кеч 10 да).

Ярим станция — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Рокко ва унинг биродарлари «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч соат 6-45 минутда).

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси партия ташкилоти ва маҳаллий комитети редакция ходими Нодир Ҳакимовга онаси МИНАВВАР ҲАКИМОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари—26232. Масъул секретарь — 34808. Секретариат — 31936. Идеология бўлими—25885. Саноат ишлаб чиқариш ва партия ишлари бўлими—33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими—33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 33786. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси

Р. 14883. Индекс 64695. Нашр. № 1731.